

SZAKDOLGOZAT

BALÁZSI BORBÁLA
tanító

Kaposvár
2023

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem

Kaposvári Campus

Tanító Szak

**HÁZI OLVASMÁNY FELDOLGOZÁSA
PROJEKTMÓDSZERREL 6. OSZTÁLYBAN**

Belső konzulens: Dr. Kövérné Dr. Nagyházi

Bernadette

egyetemi docens

Készítette: **Balácsi Borbála**

ZJPK0Q

nappali tagozat

Intézet/Tanszék: Neveléstudományi Intézet

**Kaposvár
2023**

TARTALOM

1.	BEVEZETŐ.....	4
2.	IRODALMI ÁTTEKINTÉS – A PROJEKTPEDAGÓGIA	7
2.1.	Mi a projekt?	7
2.2.	Projektpedagógia a 21. Században	9
2.3.	Mi ebben a pedagógus szerepe?	11
2.4.	Milyen a jó projekt?	12
2.5.	Házi olvasmányok feldolgozása projektmódszerrel 6. osztályban.....	13
3.	A PROJEKT	17
3.1.	A projekthét tervezete	17
3.2.	Az első nap	21
3.3.	A második nap.....	26
3.4.	A harmadik nap	30
3.5.	A negyedik nap.....	32
3.6.	Az ötödik nap	36
4.	Összegzés.....	40
5.	FELHASZNÁLT IRODALOM	41
6.	Mellékletek	44
6.1.	1. számú melléklet.....	45
6.2.	2. számú melléklet.....	65
6.3.	3. számú melléklet.....	72
6.4.	4. számú melléklet.....	84
6.5.	5. számú melléklet.....	92
6.6.	6. számú melléklet.....	99
6.7.	7. számú melléklet.....	109
6.8.	Nyilatkozat	118

1. BEVEZETŐ

A szakdolgozatom témája a házi olvasmányok feldolgozása projektmódszerrel, vagy projektszerű oktatással 6. osztályban.

A témaválasztásom oka, hogy olyan szakdolgozatot szeretnék írni, amit később fel tudok használni a pedagógiai munkámban, aminek értéke van, ami szorosan kötődik a tanulmányaimhoz, a pedagógiához. Magyar műveltségi területtel fogom elvégezni a tanító szakot, emellett drámapedagógiai specializációt választottam, így mindenképpen ennek megfelelően döntöttem mind a témaválasztásban, mind konkrét olvasmány megtalálásában, ami az irodalomtanításban szerepel a 6. osztályban.

Szakdolgozatomhoz beleástam magam a projektmódszer szakirodalmába és cikkeibe, aminek olvasása és tanulmányozása során rájöttem, hogy a magyar oktatásban sokszor projektmódszernek nevezzük a projektszerű oktatást, helytelen definíciót használunk, így az én képzeletemben is más meghatározás élt magáról a projektmódszerről. Dolgozatomban ezt is igyekszem majd szem előtt tartani, hogy ne csupán hasonlítson részeiben egy projektre, hanem a legnagyobb mértékben feleljen meg a projektmódszer követelményeinek és felépítéseinek a tervezetem.

Maga a szakdolgozatom egy projekthét tervezetét foglalja magába, ahol a lehető legnagyobb mértékben szeretnék törekedni arra, hogy ez egy teljes projekt legyen, és a való életben is megállja a helyét. Sokszíniúen szeretném az olvasmányt feldolgozni, a legtöbb tantárgyi koncepciót felhasználva, mindezt úgy, hogy a tanulók élvezzék a közös munkát és olyan produktuma legyen a projektnek, amire ők is szívesen emlékeznek majd vissza.

A házi olvasmány, amit projektmódszerrel fogok feldolgozni Fekete István Bogács című regénye. Ez az olvasmány a 2020-as NAT által javasolt házi olvasmány 6. osztályosok számára. Fontosnak tartom és tartottam, hogy az aktuális szabályozásoknak megfelelően olyan regényt dolgozzak fel, ami a jelenlegi Nemzeti alaptantervhez kapcsolódik, amit a gyerekek kedvelhetnek. Ezen kívül, amikor a regényt újra elolvastam oly sok év után döbbsentem rá, hogy olyan könyvet adhatunk a gyerekek kezébe, amit szerethetnek. Egy olyan főhőst, akivel együtt élhetik át a kalandokat, akiért aggódhatnak és izgulhatnak. Egy főszereplőt, aki meg is nevelteti, de meg is hatja az olvasót.

A könyv kiválasztása mellett nem csak a történet szólt, hanem maga az író személye is. Olyan regénnyel szeretnék dolgozni, amit a helyi sajátosságokhoz is tudunk kapcsolni, ezért is Fekete István könyve lett az, amit fel szeretnék dolgozni. Szülőfaluja Gölle, ahol 1900-ban

született¹, Kaposvártól csupán pár kilométerre fekszik, ott emlékház található, valamint személyes kötődésem, hogy ugyanabba az épületbe jártunk iskolába Kaposváron, így azt is mérlegeltem, hogy olyan író alkotását ismertessem meg a tanulókkal, aki területileg is kötődhet egy kaposvári iskolához.

Célom a szakdolgozatommal, hogy a tanulók tudják és tapasztalják, hogy az oktatás nem csak négy fal között zajlik, nem kell, hogy “könyvszagú” legyen a tanulás. A fő célom leendő pedagógusként is, hogy megismertessem diákjaimmal az élményszerű oktatást, szélesítsem látókörüket, bevonjam a szülőket és különböző szervezeteket az oktatási folyamatba, valamint olyan oktatásszervezést valósíthassak meg, aminek a gyerekek is aktív részvevői lehetnek, nem csak “elszenvedői”.

A projekt egy egész hetet ölel át a tanévből. Fontos, hogy a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény szerint egy nap akkor számít érvényes tanítási napnak, ha „a foglalkozási órák száma eléri a hármat”². Ahhoz, hogy ezt modellezni tudjam, a jelenlegi iskolám 6. osztályos tanulóinak órarendjét vettem alapul. A hét tervezete a következőképpen alakul: minden nap 3 tanítási óra a projekthét jegyében zajlik, ezt egy délelőtti másfél órás foglalkozás követ. A tanulók ezután ebédelnek, majd egy egész délutános programon vesznek részt. A hét utolsó napján a délutáni program a szülőknek készített kiállítás, mint produktum és közös parasztuzsonna.

A hét során nem csupán a könyv kerül feldolgozásra, hanem hozzá kapcsolódó élményekben is részt vesznek a tanulók. Nem csak iskolai környezetben foglalkoznak a projekttel, hanem múzeumpedagógiai foglalkozások, kiselőadások keretein belül kerülnek közelebb az olvasmány témájához, szereplőihöz. A családtagok bevonása is fontos szerepet kap az utolsó nap, ahol nem csupán produktummal találkoznak a szülők, nagyszülők, testvérek, hanem ők is szereplői lehetnek a hét záró programjának.

A program vázlatát szakdolgozatomban óratervekkel egészítem majd ki, a külsős programok részletes leírásával, ismertetésével is bővíteni fogom. Terveim szerint minden nap első három órájának tervezeteit, vázlatait a lehető legrészletesebben szeretném elkészíteni úgy, hogy mind a tantervnek eleget tegyek, de emellett a projekthét témájához, céljaihoz is alkalmazkodjak, azokat készítssem elő.

¹ Lódi Csilla: Tutajos és Vuk “atyja” - Fekete István élete.

² Nemzeti alaptanterv. 2020.

Minden nap hétfőtől csütörtökig egy foglalkozás a könyv feldolgozásával telik, így pénteken az irodalom órán el tudják a tanulók készíteni a lapbookot csoportmunkában. Ez az olvasmány szintetizálását szolgálja.

Fontosnak tartom, hogy a programokon kívül magát az olvasmányt is közösen dolgozzuk fel, ne csak számon legyen kérve egy témazáró dolgozat formájában. Minden feldolgozás csoportmunkában történik (törekszünk a kooperatív csoportmunkára), a csoportok hétfőtől a hét végéig megegyeznek, így az egész hetes munkát jeggyel lehet értékelni.

Minden tanuló jegyet kap a hét folyamán nyújtott teljesítményére, ami az alábbiakból tevődik össze: a csoportmunkában és a külső programokon való aktív részvétel, a feladatok megoldásának sikeressége, fegyelem, a könyv elolvasása és megértése. Terveim szerint jó jegyeket szerezhetnek a diákok, hiszen szóról szóra megtanult információkat kell visszaadniuk, sokkal inkább értelmezni, nagy egészében megérteni a folyamatot, a projektet. Így lehetőséget kapnak a kevésbé sikeres tanulók is a jó jegy megszerzésére, hiszen csapattársaik segíthetik azokat, akiknek nagyobb szükségük van a támogatásra.

Ez a hét arra is lehetőséget ad, hogy a diákok jobban összekovácsolódjanak, megtanuljanak csapatban dolgozni, a kooperációs és kommunikációs képességeiket fejlesszék. Megismerhessék azt, hogy a tanulás gyakorlatias is lehet, a könyvek olvasása nem unalmas és nem feladat, hanem élménydús időtöltés. Pont abban a korban vannak, amikor még nem késő megszerettetni az olvasást, amikor még nem késtek el a szülők sem a gyermekeiket olvasóvá nevelni. Céloom az is, hogy a szülők és a tanulók az iskolát az életre nevelés eszközeként értékeljék, hogy tudják, hogy egy házi olvasmány feldolgozásával, elolvasásával is a való élettel találkozhatnak és hasznukra lesz a tudás, amit egy könyv és az iskola átadhat nekik.

2. IRODALMI ÁTTEKINTÉS – A PROJEKTPEDAGÓGIA

2.1. Mi a projekt?

A projektet, mint kifejezést nem csak a pedagógiában használjuk. Megjelenik a vezetéstudományban, a hétköznapi életben³, de szakdolgozatomban témájának megfelelően a pedagógiai vonatkozásában fogom értelmezni.

A magyar kifejezés az angol *project* szóból származik, aminek gyökere a latin *projectum*, *projicere* szó, aminek jelentése valaminek az előre vetítése.

A projekt a pedagógiában egy összetett témát takar, amit a tanulók egy önálló tevékenységen keresztül dolgoznak fel. Már a téma felvetése is ezen az önállóságon alapul, a tanárok feladata ennek az önállóságnak a segítése.

A pedagógiában a projekt egy „*eszme, oktatás, tanulás, módszer, oktatási stratégia, tanulásszervezési forma, paradigma, szemlélet*”⁴. A projektpedagógiát projektmódszernek, projekttanulásnak vagy projektoktatásnak is nevezik.

A projektpedagógia történelme John Dewey⁵, amerikai filozófustól indult, aki tanítványával William Kilpatrick-kel indította el a projektpedagógiát. Dewey úgy érezte, hogyha a diákokat aktív tevékenykedtetéssel lehet a legjobban motiválni, ahol valódi tapasztalatokat szereznek valódi tevékenységek révén. Kilpatrick 1919-ben a könyvében nevezte először ezt az új módszert projektmódszernek

A projektpedagógia számos előnnyel bír, azonban sokan ódzkodnak tőle, hiszen nem megszokott, kipróbált és bevált mindennapi módszer a pedagógusok körében.

Radnóti Katalin⁶ A projektpedagógia mint az integrált nevelés egyik eszköze, 2008-as kézikönyvben publikált kutatásában az alábbi megfigyeléseket tette:

- a tanárok szívesebben használják a tanárközpontú, hagyományos módszereket, mint a magyarázat, a beszélgetés, a megbeszélés, a szemléltetés
- az egyéni munkát többször szorgalmazzák, mint a tanulók páros- vagy csoportmunkában való részvételét
- a használt módszerekben a tanuló passzív szereplő marad⁷

³ M. Nádasi Mária (2010): A projektoktatás elmélete és gyakorlata. 8-9. p.

⁴ Radnóti Katalin (2007): A projektmódszer alkalmazási gyakorisága a közoktatásban. 11-21. p.

⁵ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 17-22. p.

⁶ Radnóti Katalin (2007): A projektmódszer alkalmazási gyakorisága a közoktatásban. 11-21. p.

⁷ Radnóti Katalin (2007): A projektmódszer alkalmazási gyakorisága a közoktatásban. 12. p.

A tanulmány arra a következtetésre jut, miszerint a pedagógusok nem szívesen használnak újszerű, számukra is szokatlan tanítási módszereket. Ennek egyik oka lehet a 45 perces órákban való gondolkodás, ami a sok szervezés miatt (mind a pedagógus, mind az iskola részéről) nehezebbé teszi más módszerek használatát, kipróbálását. Az is nehezítő körülmény, hogy a diákok padosorokban ülnek, ami fizikálisan nehezíti meg a projektmunkát. Az is probléma, hogy tankönyv alapú oktatás jellemző az iskolarendszerünkre, a tananyag sokszor elavult, nem differenciált, mindenki egyformán tanul. Maga az oktatási módszer, hogy a tanár csupán előadja az anyagot, és csak dolgozatokkal méri fel a tudást.⁸

A projekt több módszer együtteséből áll, főleg akkor, ha a téma teljeskörű feldolgozást kíván. Maga a projektmódszer pedig elég sokrétű, „*az adott témát sokoldalról kell körüljárni. Így alakulnak ki ugyanis a tudáselemek között azok a sokrétű kapcsolatok, az a hálózat, amely egy-egy ismeretet, készséget, képességet sokféle helyzetben előhívhatóvá tesz, vagyis a ténylegesen alkalmazható tudás kialakításának egyik fontos előfeltételéről van szó*”⁹. A módszer a személyiségfejlesztésben, bizonyos kompetenciák fejlesztésében is fontos szerepet játszik, többek között a szaktárgyi ismereteket bővíti, az együttműködés képességét, a konfliktuskezelést és a vitakultúrát fejleszti, de emellett az esztétikai érzék, a nyitottság, a felelősségvállalás, a kritikai gondolkodás, a kreativitás, a kommunikációs képesség is formálódik, fejlődik. Elősegíti a reális énkép kialakulását. Általa előhívható az előzetes tudás, a tanulási technikák repertoárjának bővülése a Lifelong Learning,¹⁰ másnéven élethosszig tartó tanulást támogatja, ezt Fegyverneki úgy említi: „*a tanulás maga az élet*” (Fegyverneki, 2018). A projektmódszer segítségével a diák megtanulja alkalmazni a tanult ismereteket más és más szituációban. Fontos megjegyezni azt is, hogy a módszer nem a lexikális tudás bővítésére koncentrál, hanem a tevénytudást tűzi ki célul, a gyakorlatban is használható tudás megszerzése a lényeges, a gondolkodás fejlődése kap hangsúlyt. Ezt segíti a résztvevők különböző társas helyzetekben való helyes viselkedésének megtanítása¹¹. A projekt, mint az együtt végzett tevékenység egyik eszköze, mind az előbb felsorolt fejlesztési területeket segíti.

A projektmódszerben alkalmazott tanulási technika ismérvei az alábbiak:

- komplex szemlélet

⁸ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 25. p.

⁹ Radnóti Katalin (2007): A projektmódszer alkalmazási gyakorisága a közoktatásban. 10-21. p.

¹⁰ Radnóti Katalin (2007): A projektmódszer alkalmazási gyakorisága a közoktatásban. 15-16. p.

¹¹ Radnóti Katalin (2007): A projektmódszer alkalmazási gyakorisága a közoktatásban. 16. p.

- valóságos tevékenység
- a tanulók tapasztalataira építés
- valós problémák feldolgozása
- valós természeti és társadalmi környezetben dolgozik
- iskolai élet demokratizálása, ami a tanár-diák hierarchia megszűnésével és a szerepek átalakításával jár
- a tanár és diák között közös munka jön létre.¹²

„A projektmódszer fő értéke (...) maga a munkafolyamat, a munka konkrét eredményei és végtermékei mellett. (...) A projektmunka során megvalósuló ismeretsajátítás mellé fontosságban felzárkózik maga a gondolkodási folyamat (...)”¹³. Ez magában hordozza azt is, hogy a módszer alkalmazása során a pedagógusnak lehetőség lesz a tanulókat sokkal szélesebb skálán, egyénileg értékelni.

Habár a tanulmányban Radnóti említi az akkori adatai alapján a projektmódszer alkalmazásának gyakoriságát, szakdolgozatomban én nem végeztem kutatást a 2022/2023-as tanév tapasztalataiból. Úgy gondolom, hogy ez a téma annyira érdekes és sokoldalú, hogy egy széleskörű feldolgozást kíván, amire sajnos nincs most lehetőség az én diplomamunkámban.

2.2. Projektpedagógia a 21. Században¹⁴

Dewey szerint a jól működő iskola feladatai a következők:

- a diákok személyes tapasztalatának figyelembevétele a tanulás során → hatékonyabb oktatást és tanulást eredményez.
- az iskola feladata, hogy teret adjon a társadalmi haladást támogató elemeknek, mint a „kezdemenyezőképesség, a produktivitás, a kritikai gondolkodás, az innovációs és vállalkozói hajlam, az élethosszig tartó tanulás igénye, a problémamegoldó készség és az asszertivitás stb.”¹⁵
- mindennapok szempontjából hasznos képességek fejlesztése
- különböző társadalmi rétegekből érkező diákok elfogadása

¹² Radnóti Katalin (2007): A projektmódszer alkalmazási gyakorisága a közoktatásban. 11-21. p.

¹³ Radnóti Katalin (2007): A projektmódszer alkalmazási gyakorisága a közoktatásban. 11-21. p.

¹⁴ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 18-23. p.

¹⁵ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 18-23. p

Ezek a feladatok a mai iskolarendszerben is megállják helyüket, teljesen aktuálisak a felsorolt pontok.

Az előző fejezetben már felsoroltam olyan képességeket és készségeket, amiket fejleszt. Ilyen például az együttműködés képesség, a konfliktusokkezelés, a vitakultúra, az esztétikai érzék, a nyitottság, a felelősségvállalás, a kritikai gondolkodás, a kreativitás, a kommunikációs képesség, a reális énkép.

Maga a módszer teljes mértékben modern, hiszen korunk elvárásainak megfelelően tanulhatnak a diákok.

A projekttanulás révén a munkaerőpiac aktuális igényeit kielégítő oktatásban vesznek részt a tanulók, hiszen olyan tudás lesz a birtokukban, amit a jövőben, a munkájuk során is tudnak alkalmazni. A projektek során lehetőségük van megismerni önmagukat, ezzel a pályaválasztást is előre segíti a módszer. Ezen kívül más technikákhoz képest sokkal hatékonyabb tanulási folyamatot eredményez. A tanulóknak lehetőségük nyílik a tantárgyak közti kapcsolatok megtapasztalására, a komplex egész meglátására. Ennek oka, hogy a projektek nem csupán egy tárgyhoz kötődnek, hanem egymástól távolabbinak hitt műveltségterületek is összefüggésbe kerülnek egy-egy feladat során.¹⁶

A diákok a projektek során önállóságot tanulhatnak, megtapasztalják, hogyan kell társaikkal együttműködni, a demokratikus gondolkodással is találkozhatnak a tanulás keretén belül. Ami pedig szintén nem elhanyagolható, hogy maga a tanulás élménnyé, élvezetessé válik, nem lesz száraz és könyvszagú, unalmas tevékenység. Ennek egyik oka az a játékosság, amit a módszer előszeretettel alkalmaz: a játék, a munka és a tanulás együttese az egyik fő motívum.

A projektoktatással az eddig kevésbé sikeres tanulók is kibontakozhatnak, hiszen a rengeteg lehetőséget az a differenciálásra egy projekt. A módszer közben az egyik legfontosabb a tanulók különbözőségének figyelembevétele. A gyerekek sokszínűsége a munka alatt előny lesz, nem pedig hátrány. Nem csupán a logikai és verbális intelligenciával tudnak sikeresen részt venni a folyamatban, hanem más gondolkodási és tanulási erősségek megmutatására is lehetőség nyílik. Tanulmányok bizonyították, hogy a diákok könnyebben érnek el jó eredményt, ha azokon a területen dolgozhatnak, amikben erősek. Ezek az intelligenciafaktorok „*a verbális, a zenei, a logikai-matematikai, a vizuális-térbeli, a testi/kinesztéziás, az interperszonális, az intraperszonális és a praktikus (gyakorlati)*”¹⁷. Mivel egy projektben a diákok több szerep és

¹⁶ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 18. p.

¹⁷ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 18-23. p

feladat közül választanak, így lehetőségük nyílik a saját érdeklődésüknek megfelelően megtenni ezt. Ezáltal alkalmuk nyílik fejlődni, erősíteni bizonyos területeket, fejlődni. Ez a szokatlan tanulási folyamat még az SNI, BTM tanulók kíváncsiságát is felkelti. Ezzel együtt az értékelés is megváltozik, újszerű és szélesebb lesz.

Maga a módszer a PBL (– problem based learning), mint probléma alapú tanulás és az IBL (– inquiry based learning), kutatás alapú tanulás módszereihez is kapcsolódik¹⁸, hiszen a tanulók, mint már annyiszor említettem, önállóan, saját maguk által keresnek válaszokat és megoldásokat. Ezt az önállóságot azzal tudjuk megalapozni, hogy tanulóink ismerik a kutatás alapszertanát annyira, amennyire szükséges a munkájuk során. A diákok a módszer során saját tapasztalatik, előzetes ismereteik alapján tanulmányozzák az adott problémát több szempontból. Ehhez van szükség a kutatásra, gyűjtőmunkára, elemzésekre, és ehhez segítségükre vannak az IKT eszközök éppen úgy, mint a kézműves foglalkozások, vagy a manuális módszerek.

Nem véletlenül említettem az előző fejezetben, hogy *a tanulás maga az élet*. A projektoktatás egyik fontos eleme az életszerű szituációkkal való találkozás, élmény¹⁹. Ez által a tanulás életszerű lesz, hiszen sokszor valós problémákkal találják szembe magukat a tanulók, amiket meg kell oldaniuk. Ez a fajta önállóság nem csak a munkaerőpiacon jelent majd előnyt számukra, hanem a sikeres magánélet felépítésében is.

2.3. Mi ebben a pedagógus szerepe?²⁰

A pedagógus fő szerepe segíteni a tanulók önállóságát. A tanár facilitátorként csupán támogatja a tanulókat, nem helyettük dolgozik és nem felsőbbrendű náluk. Ebben a módszerben a tanár-tanuló viszony megváltozik²¹ a hagyományoshoz képest. Itt azt is fontos megemlíteni, hogy egy projekt megszervezésénél a pedagógusnak sokkal több időre lehet szüksége, mint egy tanóra megtervezéséhez. Ezzel együtt viszont a munka során sokkal kevesebb munka jut majd neki, kevesebb frontális jelenlétet követel a projekt, mint egy hagyományos tanóra.

¹⁸ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 183 p.

¹⁹ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 18. p., 25. p, 29. p.

²⁰ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 18. p., 25. p, 29. p.

²¹ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 183 p.

A pedagógusnak ismernie kell továbbá több alternatív pedagógia eszköztárát, módszereit, ami által több tanulónál lesz eredményesebb a tanulási folyamat, emellett pedig bővül a tanár módszertani repertoárja és eszköztára is. ²²

Az intelligenciafaktorok ismeretében szerepe az is a pedagógusnak, hogy segítse a tanulóit a hozzájuk illő tevékenység megtalálásában, ami se nem túl könnyű, se nem túl nehéz számukra. Ennek azért van fontos szerepe, hogy a diákok tovább tudjanak fejlődni az adott területen, de ne vegyék el a saját kedvüket egy adott feladattól, mert nem érte őket sikerélmény. A sikerélmény és a fejlődés együttese a kulcs.

2.4. Milyen a jó projekt?

Egy jó projekt ismerve, hogy pedagógiai célja és társadalmi hozadéka is van. A pedagógiai cél lehet egy új ismeret megszerzése, a tudásépítés vagy bizonyos készségek és képességek fejlesztése.

Egy jó projekt elkészítéséhez egy előzetes szempontsor alapján kell tervet alkotnunk. Ebbe már a tanulókat is bele lehet vonni, hogy ők milyen követelményeket fogalmaznának meg előzetesen. Érdeemes az összegyűjtött, közösen meghatározott pontokat kinyomtatni és felfüggeszteni az osztályteremben, hogy segítségképpen bármikor tanulmányozhassák. Ilyen szempontok lehetnek Fegyverneki²³ javaslatai alapján:

- *a produktum szakmai tartalmi: rendben van-e?*
- *a tanulásban való hasznosítása*
- *érdekes és hasznos adatokat tartalmaz mások számára*
- *esztétikus*
- *szerzői jogok*

Fontos, hogy a projekt végén egy kézzel fogható vagy befogadható produktummal zárul a tanulási folyamat. Ez bemutatja azt, hogy mit tanultak a diákok a folyamat alatt, milyen képességeik, készségeik fejlődtek, milyen ismereteket szereztek. Ez az úgynevezett

²² Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 29. p.

²³ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 183 p.

*projektmunka*²⁴ megfelelő arra, hogy összegezze a projektet, de ezen kívül később is használható lehet. A produktum²⁵ lehet:

- *„színdarab*
- *kiállítás*
- *poszter*
- *prezentáció*
- *kisfilm*
- *magazin*
- *makett*
- *3D-modell*
- *fotódokumentáció*
- *esszé*
- *kutatási beszámoló*
- *flashmob*
- *társasjáték*
- *diákkonferencia*
- *akcióterv*
- *vetélkedő*
- *adatbázis*
- *statisztika*
- *applikáció*”.²⁶

A projekt lehet helyi érdekeltégű, ez jellemző az én projekttervemre is. Ez majd a továbbiakban kifejtésre kerül.

2.5. Házi olvasmányok feldolgozása projektmódszerrel 6. osztályban

Az én projektem elsősorban a műveltségterületemhez kapcsolódik, ez egy magyar nyelv és irodalom projekt.

²⁴ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 35. p.

²⁵ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 35. p.

²⁶ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 34-36. p.

Habár a Nemzeti alaptanterv²⁷ a Bogáncs feldolgozását 5-6. osztályban javasolja, mégis az Okostankönyv weboldalon²⁸ az 5. osztály anyagában találjuk. Véleményem szerint érdemesebb mégis 6. osztályban tanítani a Bogáncsot, mert az az egy év az ötödik osztály és a hatodik évfolyam között is sokat számít a gyerekek érettségét tekintve. Amíg tapasztalataim szerint egy ötödik osztályos tanuló épphogy beleszippent a felső tagozat világába, igyekszik beilleszkedni, helyet találni magának, addig egy hatodik évfolyamba járó diák már eligazodott ebben az útvonalon és sokkal több figyelmet tud fordítani egy olvasmány megértésére és feldolgozására.

Mivel az NAT²⁹ Fekete István regényét a Választható magyar ifjúsági vagy meseregény kategóriába sorolja, így azt gondolom, hogy kaphat annyi szabadságot a pedagógus a tanmenete megírásakor, hogy ő döntheti el, hogy a tanév folyamán mikor szakít időt a választható olvasmány feldolgozására. Az Alaptanterv 4 órát biztosít erre, amit a projekttervezetem alatt is figyelembe vettem, így egy hét pont elegendő kell legyen a projektoktatás megvalósítására.

Emellett azért is erre a regényre esett a választásom, mert tapasztalataim alapján azt látom, hogy a legtöbb hatodik osztályos tanulónak van otthon kisállata, szorosan kötődnek az állatokhoz. A diákok többsége szívesen olvas olyan történeteket, amelyben egy-egy kedves állat kalandjait követheti végig, hiszen az állatok ártatlan teremtmények, ritkán kapcsolódnak egy állat főszereplőhöz negatív érzelmek. Ha a többi kötelezően választható olvasmánnyal összehasonlítjuk, talán ez a történet állhat legközelebb hozzájuk az adott évfolyamban. Az alábbi négy irodalmi alkotás közül lehet ötödik és hatodik osztályban választani: Móra Ferenc Csilicsali Csalavári Csalavér című meseregénye, Szabó Magda Tündér Lalája, és Fekete István két regénye A koppányi aga testamentuma és a Bogáncs közül.

Az előbbi két mű (Csilicsali Csalavári Csalavér és Tündér Lala) ötödik évfolyam számára lehet érdekes, hiszen ez még átmenet a mese és a regény között, műfajából adódóan. Fekete István két művét pedig már a hatodik évfolyamnak ajánlanám.

A két Fekete István mű közül pedig azért a Bogáncsra esett a választásom, mert A koppányi aga testamentuma hasonlít az Egri csillagokhoz, amit kötelezően fognak olvasni a tanulók. Én szerettem volna olyan regényt választani, ami kicsit más, mint amivel majd úgyis találkozni fognak.

²⁷ Nemzeti alaptanterv. 2020.

²⁸ Nemzeti Köznevelési Portál. https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_5_nat2020/fejezet_05_fejezetnyito
utolsó megtekintés: 2023. 03. 26.

²⁹ Nemzeti alaptanterv. 2020.

A projekthetet tavaszi szünet előtti hétre időzíteném. Úgy gondolom, hogy egy szünet előtti héten a tanulók is jobban szeretik, amikor játszva kell dolgozniuk. Egy szünet előtti hét mindig könnyedebb hangulatban telik, erre pont jó megoldásnak látom azt, hogy projekteket tartsuk ezekben a napokban. A projekt hétfőtől péntekig tartana. Még év elején az tanév tervezésénél bele kell írni az ütemtervbe ezt a projektet, így hosszas előkészületeket igényelne maga a folyamat. Mivel én nem tudtam előre megtenni, hogy a munkahelyem tervezetében ez a projekttervezet bekerüljön, így elméleti szinten fogok beszélni a projektemről, ami idén nem fog megvalósulni. Fontosnak tartom viszont megjegyezni, hogyha lehetőségem lesz felső tagozatban magyar nyelv és irodalom oktatására, mindenképpen meg szeretném a jövőben valósítani ezt a Bogács-projektet, hiszen a tervezés alatt nagyon kedves lett számomra a téma és a megnevezett célok is.

A regény feldolgozása a már említett módszerrel helyi érdekeltégű, hiszen a regény írója, Fekete István, vármegyeszékhelyünkhöz közeli faluban született, majd Kaposváron tanult és itt is élt. A tanulókhöz közeli, már-már megfogható közelségű téma motiválóbba és ezzel együtt érdekesebbé is teszi a témát.

A tervezet minden nap az első három órarendi tanóra megtartásával indul. Erre a törvény tanítási nap: az egyes osztályokban a tanítási órák, továbbá az iskola pedagógiai programjában rögzített, a tanítási órák keretében meg nem valósítható osztály- vagy csoportfoglalkozás, így különösen a tanulmányi kirándulás, környezeti nevelési program, a kulturális, sportrendezvény megtartására fordított nap, ha a foglalkozási órák száma eléri a hármat.³⁰

A diplomamunkám projektjének produktuma a pénteki napra tervezett kiállítás lesz a hét során elkészített rajzokból és lapbookokból. Ezt egy közös parasztuzsonna keretein belül a szülők és az iskola más tanulói is megtekinthetik.

A tervezett projekthét azonban eltér a szakirodalomban meghatározott projektmódszertől³¹. Habár a dolgozatomban ezzel a szóval illetem, mégis fontos megjegyezni, hogy inkább projektszerű hét, mint projekthét az, amit elkészítettem.

Ennek egyik oka, hogy tapasztalataim szerint a mai magyar állami iskolákban nehezen valósítható meg egy projekt. Ezt támasztja alá az is, hogy a pedagógusok nincsenek hozzászokva ehhez a tanulási módszerhez³². A tervezett projekt megvalósításához az összes, adott évfolyamon tanító pedagógus munkájára szükség lenne, ezen kívül nem csak egy osztály,

³⁰ A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény

³¹ M. Nádasi Mária (2010): A projektoktatás elmélete és gyakorlata. 8-9. p.

³² Radnóti Katalin (2007): A projektmódszer alkalmazási gyakorlása a közoktatásban. 11-21. p.

hanem az egész iskola számára kellene megtervezni az adott hetet, hogy gördülékenyen valósulhasson meg a programtervezet. Csak így lehet kivitelezni a teljes projektet.

Másik különbség a projekt és az én munkám között, ami nagyon fontos, a pedagógus szerepe. Míg a projektben a tanár facilitátorként működik a gyerekek között³³, miközben a tanulók teljesen önállóan dolgoznak, a Bogáncs-témahétben a diákok sokkal jobban a pedagógus irányítása alá kerülnek. A megtartott első három tanórán sokszor a pedagógus irányítja a munkát még akkor is, ha a tanóra fő részében csoportmunkában, már-már önállóan dolgoznak a diákok. A délelőtti foglalkozásokra is igaz ez, hiszen a tanár a folyamatot felügyeli, ahol szükség van rá, ott vezeti a munkafolyamatot. Nem ad teret annak, hogy a tanulók esetleg más irányba vezetik a hetet, ragaszkodik a menetrendhez, a kitűzött célok teljes megvalósításához. A délutáni foglalkozásokon gyakran külső helyszínen vesznek részt a tanulók valamilyen foglalkozáson, ahol a diákok passzív résztvevőként, mintegy hallgatókként vannak jelen.

Mindezek ellenére úgy gondolom, hogy a megtervezett, projektszerű hét nagy sikert aratna mind a gyerekek, mind a pedagógusok körében. Nem gondolom, hogy vesztené az értékéből az által, hogy nem teljesértékű projektmunka. Teljes mértékben úgy gondolom, hogy egy állami iskolában ezen a módon igazán jól meg lehet valósítani és fel lehet dolgozni projektszerű módszerrel akár ezt, akár másik házi olvasmányt.

³³ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 18. p., 25. p, 29. p.

3. A PROJEKT

3.1. A projekthét tervezete

A projekt, melynek témája Fekete István Bogánacs című művének feldolgozása, egy hétre készült. Ez a hét hétfőtől péntekig, öt napon keresztül tart.

A napok felépítésükben ugyanazt a vezérfonalat követik. Minden nap napló szerinti első három tanórája megtartásra kerül, ennek oka, hogy köznevelési törvény szerint az a nap minősül érvényes tanítási napnak, amelyen legalább három tanóra megtartásra kerül³⁴. A tervezetemben ezt is figyelembe véve a Kaposvári Kodály Zoltán Központi Általános Iskola Kinizsi Lakótelepi Tagiskola (továbbiakban Kinizsi Lakótelepi Tagiskola) mostani 6. osztályának órarendjét állítottam magam elé, mint példa. Az ő órarendjük alapján írtam az első három tanórát a programtervezet vázlatába.

Ahhoz, hogy az első három tanóra is illeszkedjen a projekthez, az aktuális témák, tananyagok feldolgozását az alábbiak szerint képzeltem el. Minden tanóra témájában illeszkedik a Bogánacs-projekthez, ebben a pedagógusok segítségére van szükség. Habár előzetes felkészülést igényel egy nem szokványos óra megtervezése és megalkotása, úgy gondolom, hogy a sikeres projekthez erre is szükség van. Mivel műveltségterületemből adódóan nem tanítok a hatodik évfolyamban sem matematikát, sem pedig más tárgyat a magyar nyelv és irodalmon kívül, így azokra a tanórákra vonatkozóan csak rövid leírásokat, ötleteket gyűjtök a szakdolgozatomban.

A magyar nyelvtan és irodalom órákat óravázlatokkal megtervezem, és a mellékletekben csatolom. Ezek az órák részletesen kifejtve, feladatlapokkal, játékokkal, pontos leírásokkal kerülnek bele a dolgozatomba. Az óravázlatokban nagy hangsúlyt fektetek az alaptantervben meghatározott fejlesztési célok megvalósítására, „*a hat fő fejlesztési terület – anyanyelvi kultúra, anyanyelvi ismeretek; irodalmi kultúra, irodalmi ismeretek szövegértés; szövegalkotás; olvasóvá nevelés; mérlegelő gondolkodás, véleményalkotás*”³⁵ – fejlesztésére. Minden óratervemben fontos szerepe van a tantárgyi koncentrációnak is, hiszen, mint már említettem, a tantárgyak közti kapcsolatok megfigyelése, a komplex egész meglátása is a

³⁴ 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről.

³⁵ Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. Magyar nyelv- és irodalom 5-8. évfolyam. URL: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Magyar_nyelv_es_irodalom_F.docx utolsó megtekintés: 2023. 04. 15.

projektmódszerre jellemző egyik fontos tényező.³⁶ Emellett szem előtt tartom a következő, a Kerettantervben megfogalmazott elvet is: „*a tanulók irodalmi fogalomtárának folyamatos bővítésekor, figyelembe kell venni a korosztály általános kognitív, érzelmi, érdeklődési sajátosságait*”³⁷. Úgy gondolom, hogyha a tanítási folyamat során nem vesszük figyelembe a tanulóink korosztályából adódó sajátosságokat, akkor időt pazarolunk az oktatási folyamatból, és szem elől tévesztjük a legfontosabb célokat, mint az olvasóvá válás, a gondolkodó emberré nevelés.

Fontosnak tartom továbbá azt is, hogy a tanítási folyamat végére a felső tagozatot olyan diákok hagyják el, akik szövegértése biztos alapokon nyugszik. Emellett meglátják a különböző szövegek közti ok-okozati összefüggést, képesek az önálló szövegalkotásra, és igényt tartanak saját maguk fejlesztésére. A tanulók a magyar nyelvet pontosan és tudatosan használják, a kommunikációs helyzeteknek megfelelően reagálnak és fejezzék ki magukat.

Mindezen képességeke és fejlesztési területeket szem előtt tartva alkottam meg minden napra egy-egy kétszer negyvenöt perces foglalkozást. A nyelvtan és az irodalom tantárgyon kívül természetismereti, hon- és népismereti, matematikai tantárgyi koncentráción kívül a különböző művészetekkel is találkoznak a tanulók a regény feldolgozása közben.

A projektet az alábbi projekthálóban foglaltam össze:

Idő	Hétfő	Kedd	Szerda	Csütörtök	Péntek
7:55 – 8:40	Természet- tudomány: <i>Nemzeti parkok az Alföld rónáin.</i>	Matematika: <i>Számolások a tanyán, milyen helyzetekben használták az emberek a matematikát?</i> – gyűjtőmunka.	Technika és életvitel: <i>Épített környezet, tárgyalkotás technológiája</i>	Etika: <i>A lopás.</i>	Irodalom: <i>Bogáncs levele.</i>
8:55 – 9:40	Magyar nyelv és irodalom:	Természet- tudomány:	Digitális kultúra:	Irodalom:	Ének-zene: <i>Pásztordalok.</i>

³⁶ Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. 18. p., 25. p, 29. p.

³⁷ Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. Magyar nyelv- és irodalom 5-8. évfolyam. URL:
https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktat/kerettanterv/Magyar_nyelv_es_irodalom_F.docx utolsó megtekintés: 2023. 04. 15.

	<p><i>Könyv feldolgozása Bogáncs eltűnéséig (77. oldalig).</i></p> <p>Csoportalakítás, a hét előrevetítése,</p>	<p><i>Növény-termesztés az alföldi tájakon.</i></p>	<p><i>Wordwall feladatok és szófelhők készítése a regényhez kapcsolódóan.</i></p>	<p><i>Lapbook készítése.</i></p>	
9:55 – 10:40	<p>bemutatása.</p> <p>Feladatlap, szövegértés.</p> <p>Játékos feldolgozás: kereszt-rejtvény, szövegalkotás.</p>	<p>Testnevelés: akadályverseny a tanyán, avagy testnevelés óra az alföldi élet jegyében (bemelegítés: ház körüli munkák utánpótlása, játék: bent a bárány, kint a farkas).</p>	<p>Vizuális kultúra: <i>Déli báb, avagy milyen tájat láthat egy juhász munka közben?</i></p> <p>Csoportmunka.</p> <p>A rajzokhoz minimum 4, maximum 8 soros vers írása a juhászéletről (akár kutya-szemszögből is).</p>	<p>Nyelvtan: <i>Újságot írunk!</i></p>	<p>Hon- és népismeret: <i>Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban.</i></p>
10:55 – 12:35	<p>Délelőtti foglalkozás: <i>Tablók készítése képekkel és ismertető szövegekkel a</i></p>	<p>Délelőtti foglalkozás: Könyv feldolgozása – Bogáncs eltűnése a</p>	<p>Délelőtti foglalkozás: Könyv feldolgozása – a támadók elfogásáig.</p>	<p>Délelőtti foglalkozás: <i>Legyél te Bogáncs legjobb barátja!</i></p>	<p>Délelőtti foglalkozás: <i>Kenyérsütés – családtagok bevonása</i></p>

	<p><i>részben megismert, felsorolt növényekről és állatokról.</i></p> <p>Kiállítás a tablókából: csoportmunka.</p>	<p>cirkuszból.</p> <p><i>Dráma-foglalkozás.</i></p>	<p><i>IKT feladatok.</i></p>	<p>(kvíz a Legyen Ön is milliomos! mintájára)</p>	<p>(anyukák, nagymamák).</p>
<p>12:45 – 13:15</p>	<p>Ebéd</p>	<p>Ebéd</p>	<p>Ebéd</p>	<p>Ebéd</p>	<p>Ebéd</p> <p><i>Pásztorok uzsonnája.</i></p>
<p>13:30 – 15:30</p>	<p>Délutáni foglalkozás:</p> <p>Terelőkutyák: pumi bemutató, fajta-megtekintés.</p> <p>Terelőkutyák élőben.</p> <p>Pumi fajtabemutató.</p> <p>Meghívott előadó: Árkosi József, a kétszeres Arany-koszorús Árkosligeti Mestertenyészeti tenyésztője.</p> <p>A pumi élőben.</p>	<p>Délutáni foglalkozás:</p> <p><i>Fekete István emlékház meglátogatása Göllében.</i></p> <p>Múzeum-pedagógiai foglalkozás.</p>	<p>Délutáni foglalkozás:</p> <p><i>Pásztorok nyomában a szennai skanzenben.</i></p> <p>Múzeum-pedagógiai foglalkozás.</p>	<p>Délutáni foglalkozás:</p> <p><i>Pénteki kiállítás tervezése, előkészítése.</i></p>	<p>Délutáni foglalkozás:</p> <p>A hét zárásaként szülők megvendéglése egy pásztor-uzsonnára.</p> <p>Ételek: zsiros kenyér (kenyérsütés közösen), szörp, szalonna, zöldségek.</p> <p>Uzsonna közben kiállítás az elkészült rajzokból, levelekből és lapbookokból.</p>

3.2. Az első nap

A projekt első napjára a tanulók már otthon elolvasták a regényt. A regényt a tanév előtti nyáron már megkapták otthoni olvasásra, valamint a projekthét előtt két hónappal, egy hónappal majd két héttel is érdeklődök, hol tartanak, nekiálltak-e az olvasmánynak, esetleg már be is fejezték az olvasmányt.

Ezen a napon a regény első ötödét dolgozzák fel, az 1957-es Móra Könyvkiadó nyomtatásában megjelent könyv 77. oldaláig. A rész végén esik Bogáncs a tör fogságába.

Az első napon természetismereti témákkal találkozhatnak majd a diákok. Ehhez kapcsolódnak a tanórák anyagai is. Első órában természettudomány órán *Az Alföld nemzeti parkjai* témával foglalkoznak. A tanórán a Hortobágyi Nemzeti Park és a Kiskunság Nemzeti Park élővilágát tanulmányozzák³⁸. A téma feldolgozását a munkafüzet feladatai³⁹ és játékos feladatok⁴⁰ segítik.

Második és harmadik óra magyar nyelv és irodalom, amire részletes óravázlatot készítettem. Ezt az óravázlatot az 1. számú mellékletként csatoltam a dolgozathoz. A két tanóra egy másfél órás szakaszként valósul meg. Szünet nélkül, egyben tartjuk. Így nem akasztja meg a feladat elvégzésének folyamatát egy 15 perces óraközi szünet, amikor a gyerekek kiesnek a feladatvégzés ritmusából. A kilencven perces időtartam miatt a tanórán inni, illemhelyre menni lehetséges.

A tanóra szervezési feladatokkal kezdődik, mint a tanórához szükséges felszerelés előkészítése, a tábla, a laptop és a projektor beüzemelése, a padok elrendezése csoportmunkához megfelelően. A tanórához szükséges tér és eszközfeltételek megteremtése. Tanóra előtti szervezési feladat a pedagógus részéről a tanóra megszervezése, feladatlapok elkészítése és kinyomtatása, fénymásolása. A becsengetés utáni szervezési feladatok közé tartozik az osztály vigyázz, a hetesek jelentése, az osztály rendjének megteremtése.

A motiváció részében megkezdődik a csoportok kialakítása. Véletlenszerű csoportalakításra esett a választásom, ugyanakkor fontosnak tartom megjegyezni, hogy nagyon aránytalan képességeloszlás esetén fenntartom azt a jogomat, mint pedagógus, hogy a csoportok összetételén változtassak. Sajnos megtörtént az összefüggő intézményen kívüli tanítási

³⁸ OFI: Természetismeret tankönyv 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet), 2016. 90-91.p.

³⁹ OFI: Természetismeret munkafüzet 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet), 2016. 79-80.p.

⁴⁰ Okostankönyv. Az Alföld nemzeti parkjai URL:
https://www.nkp.hu/tankonyv/termeszettudomany_6_nat2020/lecke_07_007

gyakorlatom alatt az az eset, hogy véletlenszerű csoportalakításnál csak SNI és BTM tanulók kerültek egy csoportba, ami a motiváció teljes hiányát eredményezte náluk. Ebből az esetből tanultam és fejlődtem, így ezt a hibát máskor azonnal javítanám. Ha úgy látom, hogy egy csoport nem működik jól és a probléma nem megoldható, akkor beleavatkoznék a csoportalakításba.

A csoportalakítás, mint már említettem, véletlenszerű. Ezt az alábbi módon oldottam meg. Minden tanuló húz egy képet. A feladatuk, hogy megkeressék a társaikat, az azonos képpel rendelkező diákokat. Minden csoport 4-4 főből áll. A következő képek közül húznak a tanulók: Bogáncs (egy pumi), nyáj, cirkusz, juhász, vásár, horgász. Minden kép csatlakozik a történet valamely részéhez.

Csoportalakítás után a tanulók első feladata, hogy nevet válasszanak a csoportjuknak, amit az egész héten viselni fognak. A név bizonyos kritériumoknak meg kell feleljen, amik az alábbiak: témához illeszkedő, kreatív, frappáns, esztétikus, nem túl hosszú csoportnevet kell kitalálniuk. Ilyen csoportnév lehet a *Vásárfiak* vagy a *Bojtárok*.

A csapatnevek kiválasztása után ismertetem a hét tematikáját, menetét a tanulókkal. *Minden csoport a foglalkozások után és a tanórákon is pontokat szerez, a hét végén, pénteken pedig összesítjük a pontokat. Amelyik csoport a legtöbb pontot gyűjti, az nyeri a projekthét versenyét. A jutalom az első helyezetteknek szaktanári dicséret a héten nyújtott kimagasló teljesítményért és egy ötös érdemjegy a választott (irodalom vagy nyelvtan) tantárgyból. A második és a harmadik helyezett szintűgy érdemjegyet kap a választott (irodalom vagy nyelvtan) tantárgyból. A többi csoport kisötösöket gyűjthet. Pontokat a külső helyszíneken is lehet gyűjteni.*

A hét előrevetítése és ismertetése után a tanulók a csapatnevüket felírják a kapott feladatlapokra. A képpel kapcsolatban még egy feladat vár rájuk. A képeknek címet kell adniuk, a címnek pedig a regény témájához kell illeszkednie, szabatos nyelvhasználattal kell megfogalmazni. Ellenőrzésként a csoportneveket és a képeknek adott címeiket is egymásnak be kell mutatni, a címek eredetét be kell mutatni.

Ezután a feladatlapon dolgoznak tovább a csoportok. A feladatlap a 2. számú mellékletként tekinthető meg. A feladatmegoldás menete mindig ugyanaz. A feladat megbeszélése közösen, majd feladat megoldása megadott időintervallum alatt. Az idő letelte után javítás frontálisan. Felmerült kérdések megbeszélésére is jut idő. A feladatoknál a pedagógus szerepéből adódóan nem irányít, hanem mintegy facilitátorrá válik a folyamatban. A feladatok egyre nehezednek, a könnyebb, kevesebb kreativitást igénylő feladatoktól az önálló szövegalkotásig széles skálán mozog a nehézségi szint.

Az első feladatban egy keresztrejtvényt kell megoldaniuk a tanulóknak. A keresztrejtvényben 7 meghatározást kell megfejteniük. Ezek a következők:

1. *Ilyen fajta kutya Bogáncs. pumi*
2. *Az öreg juhász keresztnéve. Máté*
3. *Ember Jánost így hívták bojtár korában. Jancsi*
4. *A nyáj „vezető” állata. vezérürü*
5. *E növény ágát törték az öreg Bogáncs sírjára. vadkörte*
6. *A regényből megtudhattuk, hogy a pumi és a puli hűséges, bátor, kitartó és ... okos*
7. *Ennek rabja lett Bogáncs. tör*

A regényt segédletként használhatják. A megoldás után a megfejtett szóhoz rövid meghatározást is kell írniuk. Segítségként kérdéseket kapnak. Találkoztak-e a műben ezzel a kifejezéssel? Ki/mi volt ő? Az alábbi megfejtés fogadható el: *a pásztor az a személy, aki az állatokra vigyáz. A juhász is pásztor, aki a juhokra vigyáz. A műben pásztor volt Galamb Máté is. A pásztornak pásztorkutyája is van, az egyik pásztorkutyafajta a pumi.*

A megoldás után frontális osztálymunkában történik az ellenőrzés és a javítás.

A rejtvény után az óra célkitűzését hallgatják meg a csoportok. *Ezen a héten Fekete István Bogáncs című könyvét fogjuk közösen feldolgozni magyar és más óra keretein belül is. A héten pontokat gyűjthettek, amit pénteken összesítünk. Az első három helyezett különböző jutalomban részesül majd. A többiek se aggódjanak, rájuk is vár majd elismerés.*

*Minden nap lesz egy fő témánk, ami mentén haladni fogunk. Szeretném, hogyha mindenki aktívan részt venne az egész hét munkájában. Jó tanulást kívánok és érezzétek jól magatokat!*⁴¹

A tanóra fő részében egy időrendbe állítás, egy szövegértés és egy helyesírás feladat kapott helyet. Az időrendbe állítás feladatában saját szavaimmal fogalmaztam meg a vizsgált részből 7 fontos mozzanatot, amelyeket a csoportoknak a megfelelő sorrendbe kell állítaniuk, a legkorábbiról a legkésőbb történt eseményig.

Az időrendbe állítás az óravázlatban a 9. és 10. számú mellékletben tekinthető meg. Bogáncs születésétől az eltűnéséig összesen 7 mondatban foglaltam össze a történet főbb mozzanatait.

Ezután következik a szövegértés. A szövegértést a hatodik évfolyam természetismeret tankönyve⁴² és munkafüzete⁴³ alapján állítottam össze. A szöveget és feladatokat a saját

⁴¹ 1. óratervezet.

⁴² OFI: Természetismeret tankönyv 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 82-85.p.

⁴³ OFI: Természetismeret munkafüzet 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 70-76.p.

szavaimmal egészítettem ki. A szövegértéshez kapcsolódó feladatokat igyekeztem egyre nehezedő sorrendben megalkotni. Legtöbbször bizonyos információkat kell megkeresni a szövegben, mint például a hím fácánok jellemzője, vagy a mezei zsálya jótékony hatása, de az utolsó feladatban már ok-okozati összefüggést kell megállapítaniuk a diákoknak, gondolkodniuk kell a válaszon. Ebben a feladatban a pockok túlszaporodás és a rókák kíméletlen vadászata közötti összefüggést kell megmagyarázniuk a saját szavaikkal. Ez nem található meg a szövegben, így gondolkodást és logikát igényel a folyamat. A szövegértés az óraterv 11. számú mellékletében található meg. A hozzá tartozó feladat a 12. számú mellékletként, a megoldott feladatsor a 13. számú mellékletként van csatolva a tervezet után.

A szövegértést egy nyelvtan feladat követi. A hosszabb feladatot azért követi egy rövidebb, mert úgy gondoltam, hogy az utolsó, nehéz, kreativitást igénylő kihívás előtt más fajta feladattípussal foglalkozzanak, mint egy kis pihenés. A feladatban növények és állatok nevében lévő j és ly betűket kell behelyettesíteni, eldönteni, hogy melyik szót írjuk j-vel és melyiket ly-jel. A madarakat, növényeket egytől egyig Fekete István vizsgált művéből gyűjtöttem. Ehhez a feladathoz is használható a regény, mint segédlet. A feladatot az óravázlathoz a 14. és 15. számú mellékletként csatoltam.

A feladatlap utolsó megmérettetése a szövegalkotás, a tervezet 16. számú melléklete. *8-10 mondatos fogalmazásokat kell alkotniuk, amiben Bogáncs helyébe képzelik magukat, megpróbálják kitalálni, hogy mit érezhetett, mire gondolhatott, amikor a tőr rabul ejtette az erdőben.* A fogalmazásnak címet is kell adniuk. A fogalmazás értékelésekor az alábbi szempontokat kell figyelembe venni: a cím, a szöveg hossza megfelel-e az utasításnak, a szöveg témája megvalósult-e, maga a téma, az ötletek valóban beleilleszkednek a regénybe, ezeken kívül a helyesírás és a külalak is értékelési szempont. Az elkészült szövegeket a csoportok egymásnak bemutatják, majd értékelik a saját és a többi csoport írását is a megbeszélte, közösen felállított értékelési szempontok alapján.

A másfél órás tanórát egy közös értékelés zárja le. Az osztály egészét a pedagógus és maga az osztály is értékeli. A fegyelmet és a figyelmet is minősíti. A csoportok önmagukat is bírálják. Az alábbi szempontsor mentén haladnak: fegyelem, munkazaj, gyorsaság, idő, milyen sikerességgel oldották meg a feladatokat?, mindenki részt vett-e a csoportmunkában?, aki nem vett részt a munkában, őt hogyan lehetne motiválni? Az említett tényezők kielemezése után a tanóra véget ér.

A délelőtti folyamán még egy foglalkozáson vesznek részt a diákok. Ezt is csoportmunkában teljesítik. Témája a nap folyamán és a regényben megismert növények és állatok. A feladatuk, hogy a regény segítségével állatokat és növényeket gyűjtsenek. Az állatokat két csoportra, a

háziállatokra és a mezőn, legelőn, réteken élő állatokra bonthatják. Ezen kívül a legelők növényeit is össze kell gyűjteniük. Az alábbi növények jelennek meg a teljesség igénye nélkül műben: bogáncs (=szamártövis), kakukkfű, zsálya, kökény, bojtortján, földiszeder, éger, galagonya, iszalag, vadrózsa, vadvörte. Háziállatok közül a birka, a kutya, a szamár, a tyúk, a kakas és a tehén jelenik meg. Emlősök közül az éger, az ürge, a nyest, a róka, a nyúl, vagy a hörcsög, madarak közül például a gébics, a fogoly, a stiglic, a kuvik, a sármány, a kenderike. Ezek mind csak példák voltak, még számtalan élőlényt találunk a mű vizsgált szakaszában is.

Az előbb említett állatok és növények közül kell a csoportoknak választaniuk 2-3 növényt és ugyanennyi állatot, amit bemutatnak egy plakát segítségével. A plakáthoz információkat gyűjthetnek a könyvtárból és a tabletek segítségével is, amit az informatika teremből lehet kölcsönkérni a foglalkozás erejéig. A tablón a növény vagy állat képe is meg kell jelenjen, ehhez a tanulók filcet, színesceruzát, porpasztellt vagy zsírkrétát is használhatnak. Az élőlényekről körülbelül 5 jellemzőt kell felsorolni a vizuális ábrázoláson kívül.

Az elkészült plakátokat az aulában állítjuk ki. A délutáni órákban én, mint a projekt szervező pedagógusa és két másik kolléga értékeljük az alkotásokat. A művek hátulján a csoportnév és a csapattagok neve is megjelenik. A hét további részében a plakátok az egész iskola számára megtekinthetők.

A délelőtti foglalkozások és tanórák után ebédszünet következik. Ez egy óras időintervallumot jelent. Ez idő alatt megérkezik a délutáni program előadója, Árkosi József, az kétszeres Aranykoszorús Árkosligeti „Kócos” Pumi Kennel mestertenyésztője és alapítója⁴⁴.

Az előadó fajtabemutatót tart a pumiról, mint terelőkutyról és házi kedvencről. Ismerteti a fajta történelmét, a fajtaleírást. Megtudhatjuk, milyen egy pumikutya jelleme, hogyan néz ki, hogyan kell ápolni a szőrét. A pumi irodalmi jelentőségéről és a művészetekben való megjelenéséről is említést tesz. Megtudhatjuk, miért is fontos a pumi vérvonalának fenntartása és megőrzése.

Az előadás után a tanulók totót kapnak, ami az elhangzottakra reflektál.

A bemutató és a kvíz után a gyerekeknek lehetőségük van élőben is megismerkedni a pumival. Alanyunk a saját kiskutyám, Guba lesz, aki családfájáról az Emese Álma Kennelből⁴⁵ kaptam információkat. Ekkor az erre nyitott tanulók megtapasztalhatják, hogy valóban olyan-e a pumi fajtája, amilyennek Bogáncsot megismerték a könyvből. Az én tapasztalataim szerint igen.

⁴⁴A pumi. URL: <https://pumiklub.eu/hu/a-pumi/a-pumi-altalanos-leirasa>

⁴⁵Tenyészetek. URL: <https://pumiklub.eu/hu/tenyesztes/tenyeszetek/pumi-tenyeszetek>

A nap folyamán a tantárgyi koncentráció nagyon hangsúlyos volt. A természetismeret, a vizuális kultúra, a magyar nyelv és irodalom és a matematika is megjelent a feladatokban. A tanulók alkotás közben alkalmazhatták meglévő ismereteiket, majd délután tapasztalati tanulás útján szerezhettek új ismereteket.

A nap 15 óra 30 perckor ér véget, ezután uzsonna, majd a napközi véget ér négy órakor.

3.3.A második nap

A második nap a könyv 147. oldaláig dolgozzuk fel a témát. Ebben a részben Bogánics cirkuszi kalandjairól olvashattak a tanulók, Bogánics cirkuszba kerülésétől a sikeres előadásig kísérték a kiskutyát.

Az első tanórája matematika. Ezen a tanórán a tanulók gyűjtőmunkát végeznek a könyvtárban Számolások a tanyán címmel, amelyben arra a kérdésre kell választ találniuk, hogy milyen helyzetekben használták az emberek a matematikát? Erre jó példa lehet az aratáskor a búza mérése, a nyáj megszámlálása, esetleg főzéskor és sütéskor a hozzávalók kimérése. A csoportok feladata a gyűjtés mellett egy háziasszony vagy egy fiatal napjának leírása a matematika szemüvegén keresztül. Az előzetes ismeretek alapján a választott személy napirendje alapján minden olyan tevékenységet leírni naplószerűen, melyben a személy számokkal, számlálásokkal találkozott.

Második órában természetismeret következik. Az előző naphoz kapcsolódóan a következő témakört vizsgálják meg: növénytermesztés az alföldi tájakon. Ebben a fejezetben a gabonanövényekkel és a napraforgóval⁴⁶, ezek felhasználásával ismerkednek meg a tanulók. A munkafüzet⁴⁷ segítségével dolgozzák fel a témát. A mezőgazdaságról is szót ejtenek a témakörben, megismerkednek a teljes kiőrlésű liszt fogalmával és jellemzőivel. A tanórán kísérleteznek is, melyet a munkafüzet 78. oldalán lévő 5. feladat segíti.

A második nap harmadik órájában testnevelés órán vesznek részt a tanulók. Jó idő esetén az udvaron, ha ezt az időjárás nem teszi lehetővé, akkor a tornateremben valósul meg az akadályverseny. A testnevelés óra a paraszti élet jegyében telik. A bemelegítést a háztáj körüli teendők inspirálják, mint például a sepregetés, a teregetés, a kukoricamorzsolás. Az akadályverseny feladatai is eköré a téma köré épülnek, például sepregetés a ház körül=floorball

⁴⁶ OFI: Természetismeret tankönyv 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 88-89.p.

⁴⁷ OFI: Természetismeret munkafüzet 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 77-78.p.

ütővel labdavezetés, friss cipó a kemencéből, pingponglabda egyensúlyozása az ütőn, közben feladatok elvégzése. A tanóra levezető játéka a bent a bárány, kint a farkas, mely egy fogójáték. Itt a tanulók közül egy bárányt és farkast választanak, a többiek a karám, vagy a kerítés szerepét töltik be. A farkas feladat elfogni a bárányt úgy, hogy közben a karám alkotói ezt igyekeznek megakadályozni.

Ezen a napon a délelőtti foglalkozás a negyedik és ötödik órában drámás játékokon keresztül zajlik. A drámatervezet a dolgozat 3. számú melléklete.

Az óra szervezési feladatokkal kezdődik. Elpakolják a padokat, hogy egy üres tér legyen a tanteremben, ahol a mozgásos feladatokat vége tudják majd a tanulók hajtani.

A tanóra első részében ráhangoló gyakorlatot végzünk. Egy asszociációs játék segítségével motiválom a diákokat, ezzel együtt rávezetem őket a tanóra elkövetkező feladatira is. A *Mire emlékeztet?* című drámajátékot⁴⁸ választottam az első percek feszültségének oldására. A játék során elsődlegesen a memória és a fantázia fejlődik.

A játék menete a következő. Körben ül az osztály. Az első mondatot a pedagógus adja meg: Engem a juhász a tanyára emlékeztet. Ezután a tőle jobbra ülő gyerek következik, és tovább szövi a mondatot. *Engem a tanya a ... (például: családra) emlékeztet.* Ezután jön az tőle jobbra ülő, és fűzi a gondolatot tovább. *Engem a család a ... (vacsorára) emlékeztet.* Így haladunk tovább, míg mindenki sorra nem kerül. A játéknak nem célja a regény témájához ragaszkodni, habár úgy is lehetne játszani. Az én célom mégis az, hogy szabad asszociációk révén a tanulók feszültsége oldódjon. Gondolhatnak az iskolára, a saját tapasztalatokra, élményeikre, érzéseik befolyásolhatják mondataikat.

Az asszociációs gyakorlat után a tanóra célkitűzése következik. Itt ismertetem, hogy ezen a tanórán is a regénnyel fogunk foglalkozni. Az előző napon a könyv első ötödével dolgoztunk, Bogáncs eltűnéséig. A második napon Bogáncs cirkuszi életével fogunk foglalkozni addig, amíg onnan is eltűnt. Ezt drámai eszközök és drámajátékok segítségével tesszünk meg, ezeket már az alsó tagozatból is ismerik a tanulók, így számukra nem lesz újdonság a feladatok típusa.

A tanóra fő részében drámajátékokon keresztül idézzük fel a regény cselekményét, a szereplőket, a helyszínt. A *Mit lehetne?* játékban a cél a helyszín leírása. Ekkor az osztály közösen, a pedagógus segítségével felidézi a helyszínt, a cirkusz szereplőit és már a cselekményt is felelevenítik.

A játék során a játékosok körben ülnek, köztük a játékvezető (a tanár). Egy papírguriga lesz a feladat egyetlen és legfontosabb eszköze, amit körbe adunk. A guriga egy varázslatos

⁴⁸ Gabnai Katalin: Drámajátékok. Helikon Kiadó, 2008. 43.p.

távcsövet személyesít meg. Ez a távcső nagyon messzire lát, olyan messzire, hogy látja a cirkuszt és annak lakóit. Látja még a helyszín legapró jellemzőit is, általa az illatokat is érezzük, a hangokat is halljuk. A játékot a játékvezető kezdi el, bemutatva a feladatot. „*Ebben a varázslatos távcsőben látom, ahogyan Oszkár, az állatidomár Dzsinnel, a leopárddal foglalkozik és készülnek a következő előadásra.*” Például az előbb leírt mondattal kezdi a játékot. Azután a történet helyszínének, körülményeinek leírása következik minél részletesebben, amelybe bekapcsolódnak a tanulók is. Mindenki egy-egy, még nem hallott mondattal bővíti a helyszín leírását. A játék során a képzelőerő, a kreativitás, a kommunikáció, a beszédképesség, a szóbeli szövegalkotás, a társak iránti türelem és a tolerancia is fejlődik.

A varázstávcső után egy utánzófeladatot játszunk. A feladat előtt felállunk, a székeket elpakoljuk. A tanterem közepén üres tér alakul ki. Ebben a térben mozognak a tanulók, folyamatos, szabad mozgással járnak körbe vagy össze-vissza a térben. Ennek a gyakorlatnak a célja a kontextusteremtés, a szereplőkről alkotott elképzelések megbeszélése. A játék során példákat hozunk közösen arra, amiket utánozni fogunk. Például: hogyan mozog a balerina? Hogyan mozog a bohóc? Az idomított tigris? Bogáncs a kocsik között? Milyenek egy bűvész (kéz)mozdulatai? Minden példa után osztályszinten megjelenítjük a felsorolt mozgást. A nem helyes mozgásokat együtt korigáljuk. Fontos megjegyezni, hogy a nem csupán a regényre, hanem attól elvonatkoztatva a cirkuszra, mint közegre is koncentrálnunk.

Az utánzó játékot a *Kié lehet?* című gyakorlat követi. Célja a kontextusépítés, a szereplők és a helyszín elképzelése az előző feladathoz hasonlóan. A feladatot eszközökkel valósítjuk meg. A szükséges eszközök a *lábos* (Bogáncs ebből evett), *finom étel* (Malvin főztje), *ostor* (Oszkár, az állatidomár), *arcfesték* (Dodó, a bohóc), *pipa és gyufa* (Bogáncs trükkje, amit Dodó tanított neki), és a *papucs* (Bogáncs trükkje, amit Dodó tanított neki).

A tanulók ennél a gyakorlatnál a megszokott csoportokba rendeződnek. Minden csoport 2-2 eszközt kiválaszt és megvitatják közösen, hogy melyik eszköz kihez tartozik. Miért? Megbeszélik, hogy miből következtetnek erre? A megoldásaikat a többi csoportnak be kell mutatni. A csoport egyik tagjának meg kell jelenítenie a kiválasztott szereplőket a tárgy használata közben. Például: *Bogáncs viszi a papucsot Dodónak.*

A feladat közben fejlődik a társakkal való együttműködés, a téri orientáció, a kommunikációs képességek és a vizuális képességek is.

A fő részben a következő feladat a kifejezőképesség és az értő-értelmező olvasás fejlesztését célozza meg. A gyakorlat *Malvin és Dodó egyik párbeszédének kifejező felolvasása*, ez a tervezet 1. számú mellékletében található meg.

A játék célja a jelenet szövegének kifejező előadása párbeszédes formában. A kinyomtatott szöveget a tanulóknak kiosztásra kerül. A feladatot párokban végzik. Minden csoportból, ahogyan az előző feladatban dolgoztak, most két-két pár alakul meg. A gyerekeknek a kapott párbeszédet fel kell olvasni, ügyelve arra, hogy a hangszín, a hanglejtés és a hangerő is megfelelően illeszkedjen a felolvasott rész tartalmához, a szereplők hangulatához. Fejlesztendő területek a gyakorlat során a kommunikációs készségek, a kifejezőkészség, a szövegértés, az együttműködés, a tolerancia, a beleérző képesség, a szókincs fejlesztése és az értő-értelmező olvasás gyakorlása, kialakítása.

Ezután a tanóra szintetizálása következik. Ebben a didaktikai részben 3 feladatot végzünk el.

Az első a *Stop-játék*, amely szövegkönyvét a 2. számú melléklet tartalmazza. A gyakorlat során *A cirkuszi vidám jelenet* előadása a feladat. A szövegkönyvek kiosztása után közösen megbeszéljük a jelenetet. Felsoroljuk a jelenet szereplőit, említjük Dodó, Oszkár, Pipincs és Bogáncs nevét. Ezután közösen felolvassuk a jelenetet. Ismertetjük a szövegkönyv azon részeit is, melyben a cselekmény került leírásra. Csak ezt követően állunk neki magának a könyvrészlet megjelenítésének.

A játék során bárki megállíthatja adott ponton a *stop* felkiáltással a jelenetet, majd beállva a szereplő testtartásába, onnan folytatja a mozdulatot a történetnek megfelelően, ahol társa abbahagyta. Fejlesztendő területek a megfigyelőképesség, a türelem, az együttműködés, a figyelem-emlékezet és a koordinációs képességek.

Utolsó előtti feladatként szóbeli kreatív szövegalkotást választottam. *A feladat során Bogáncs szemszögéből kell elmesélni azt, hogy mi minden történt vele a cirkusznál, hogyan érezte ott magát, kit ismert meg, hogyan teltek a napjai. Említeni kell barátait, legfontosabb és legkedvesebb élményeit is.* A feladat előtt két nagy csoportot alkotunk. Ennek oka, hogy a történetmesélés gördülékenyebben alakul, ha nem 20 fős csoportban dolgoznak a tanulók. A csoportok tagjai egymás után csak egy-egy mondatot mondhatnak, melyek végül egy értelmes szöveggé kell álljanak össze. A gyakorlat során fejlesztendő területek a beszédkészség, a megfigyelőképesség, az emlékezet, az együttműködés, a türelem, a tolerancia, a kreativitás, a szókincsbővítés és a szóbeli szövegalkotás képessége.

A foglalkozás zárásaként egy lazító, levezető játékkal készültem. Neve a *gumiember*. A feladat során párokban dolgoznak a tanulók. A párok nem egyezhetnek meg az előző feladatok párjaival. Az osztályból olyan embert kell párnak választani, akivel nem egy csoportban dolgoznak. Ezt legegyszerűbben úgy lehet megvalósítani, hogy azt az utasítást adjuk: *olyan párt válassz, aki mellett ma még nem ültél.* A pár egyik tagja lesz az első gumiember. Ő

lefekszik a földre, a másik tag pedig elkezd felpumpálni egy képzeletbeli pumpával. A pumpálás ritmusát a játékvezető, vagyis én, határozza meg tapssal, hangjelzéssel. Amikor a gumiember megtelt levegővel, társa kihúzza belőle a dugót. Ekkor a gumiember leereszt. A leeresztés után a párok cserélnek, most a másik lesz a gumiember, akit fel kell pumpálni. A feladat során az együttműködés, a képzelet, a kreativitás, a mozgáskoordináció és az ügyesség is fejlődik.

A drámafoglalkozást követően ebédelnek a tanulók. Egy órás szünet áll rendelkezésükre.

Délután nem iskolai helyszínen zajlik a foglalkozás. Göllében Fekete István szülőházát tekintjük meg. A helyszínen az író életének emlékeiből készült kiállítást is meglátogatjuk. Fekete István mellsobrát és a róla elnevezett iskolát is megnézzük. Az emlékház után a temetőbe is kilátogatunk és tiszteletünket tesszük az író sírhelyénél, ahol kedvenc kutyájával Bogánccsal és feleségével 2004 óta⁴⁹ nyugszik. A sírhelyre koszorút helyezünk.

A göllei látogatás után visszaérkezünk az iskolába, a második napi programsorozat ezzel ér véget.

3.4. A harmadik nap

A harmadik napon az alkotás kerül a középpontba. Ezen a napon a regénnyel csak technika, rajz és informatika órán találkoznak. A nap célja a regény környezetének megismerése, valamint az, hogy a tanulók saját magukhoz közelinek érezzék Bogánccsot és az ő életét.

A nap első órája a technika és életvitel. Ennek témája az épített környezet, tárgyalás technológiája.

Ezen a tanórán a gyerekek a lakás berendezését tanulmányozzák. A régi idők lakberendezésével⁵⁰ is foglalkoznak, így csatlakozik a témahéthez ez a tanóra is. A parasztház szobáit, mint a nagyszoba, az ebédlő és a hálósoba, a bútorokat, azok elrendezését, vizsgálják. Az óra ismeretanyaga *„a lakberendezés esztétikai és funkcionális szerepe, beépített és mobil berendezési tárgyak”*⁵¹. Munkáltatási lehetőségként a tanmenet az alábbi javaslatot teszi: *„páros munkával kisebb lakás készítése papírdobozból”*⁵². A tanóra végére páros munkafolyamaton

⁴⁹ Fekete István Múzeum honlapja. URL: <http://www.feketeistvanmuzeum.hu/golle.html> utolsó megtekintés: 2023. 04. 11.

⁵⁰ Nemzeti Köznevelési Portál. Okostankönyv. Régi idők lakberendezése. URL: https://www.nkp.hu/tankonyv/technika_es_tervezes_6_a_modul_nat2020/lecke_01_005

⁵¹ Tanmenetjavaslat a technika és életvitel tanításához a 6. évfolyam számára. Apáczai Kiadó. URL: <https://www.tankonyvkatalogus.hu/site/kiadvany/AP-062104> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

⁵² Tanmenetjavaslat a technika és életvitel tanításához a 6. évfolyam számára. Apáczai Kiadó. URL: <https://www.tankonyvkatalogus.hu/site/kiadvany/AP-062104> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

keresztül lakások készülnek el. Ez a délutáni foglalkozást is előkészíti, ahol a szennai skanzenbe látogatunk majd el.

A technika és tervezés óra után digitális kultúra tanórán vesz részt az évfolyam. Ezen az órán a digitális kompetenciák fejlesztése a fő cél. Emellett a tanóra folyamán a matematikai és gondolkodási kompetencia, a személyes és térsas kompetenciák, kreativitás, a kreatív alkotás, önkifejezés és kulturális tudatosság kompetenciái is fejlődnek⁵³. Az óra folyamán Wordwall⁵⁴ weboldal segítségével az interneten keresztül készítenek feladatokat. Sokféle sablon közül választhatnak, akár csoportosító, párosító feladványokat, kvízeket, szókeresőt vagy keresztrejtvényt, anagrammát vagy diagramot is alkothatnak. A tanórán a diákok önálló munka keretein belül dolgoznak, de a legjobb feladatokért a csoportok kapnak pontot. A feladatok pontozásában az informatika tanár van segítségünkre. Az ő általa felállított kritériumok alapján szerezhettek pontokat a tanulók az elkészített feladatok után.

A nap harmadik órája vizuális kultúra. Az óra a tantárgy egyik fontos részével, a tárgy- és környezetkultúrával foglalkozik a héten. Ez az adott életkornak megfelelő szinten valósul meg. Az óra folyamán fejlődik a finommotorika, a kreativitás, fontos szerepet tölt be a hagyományőrzés. A tanóra feladatát csoportmunkában végzik el a tanulók. Az alkotások címe a következő: Délibáb, avagy milyen tájat láthat egy juhász munka közben? A diákok feladata csoportmunkában olyan mű készítése, amelyben kreativitásukat és képzeletüket használva megjelenítik az alföldi tájat. Értékelési szempontok között meghatározzuk a mű esztétikai minőségét, a használt eszközöket, mint a porpasztell, a zsírkréta, a színesceruza és a filctoll. A csoportmunkában a csapat összes tagjának részt kell vennie, ez is szempont az értékelésnél. Az alkotásoknak 45 perc alatt el kell készülniük. A képen meg kell jelenjen a juhász, a nyáj, az alföldi róna élővilága, a puszta vagy mező, esetleg a legelő. Jelenjen meg az Alföldre jellemző időjárás.

A negyedik és ötödik órában a digitális kultúrán készített feladatok megoldása következik. A két informatika teremben dolgoznak a diákok csoportokban. A második órában már elkészített feladatok közül 10-15 feladatot választottunk ki addig, amíg vizuális kultúrán vettek részt a tanulók. Ezeket a feladatok oldják meg a következő 90 percben. A feladatok különböző gépeken vannak. A feladványok megoldása után a honlap kiírja, hogy mennyi idő alatt teljesítették a gyakorlatot. Ezt az időt kell a csapatoknak egy lapra felvezetni, majd a legvégén ezeket összesítik a pedagógusok. Aki a leggyorsabban dolgozott, vagyis a legkevesebb idő alatt

⁵³ Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. Digitális kultúra 5-8. évfolyam. URL: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktat/kerettanterv/Digitalis_kultura_F.docx

⁵⁴ Wordwall weboldala. URL: <https://wordwall.net/hu>

teljesítette az összes feladatot, az kapja a legtöbb pontot, utána a második, a harmadik és így tovább. A feladatok megoldása után 5 perces szünet következik, majd az eredmények kihirdetése. Az eredményhirdetés után a csapatok értékelik a megoldott feladatokat. Elmondják, melyik tetszett nekik a legjobban és miért. Ezen kívül megosztják azt is, melyik feladatot volt a legkönnyebb vagy a legélvezetesebb teljesíteni, és ennek is kifejtik az okát.

A délelőtti foglalkozást ebéd követi. Az ebéd után a délutáni foglalkozás Szennában⁵⁵, a skanzenben zajlik majd. A Pásztorok nyomában!⁵⁶ című „*témanap során a gyerekek megismerik ezt az eltűnőben lévő világot, a hagyományos ökológiai tudást, a tájgazdálkodás mikéntjét. A témanap nemcsak a múzeumban zajlik, bejárjuk a szennai egykori és mai legelőket, felfedezzük történetüket, használatukat, növényzetüket, élővilágukat. A hagyományos tudás átadásával a gyerekek lokális identitását és a környezettudatosságra nevelést erősítjük*”⁵⁷. A délutáni foglalkozás minimum 3 órát vesz igénybe. A diákok a falumúzeum megtekintése után az osztállyal mehetnek vissza az iskolába, vagy a délutáni helyszínről indulhatnak haza.

3.5. A negyedik nap

Az utolsó előtti napon egy nagyobb részt dolgoznak fel a csoportok. A már említett kiadás 147. oldalától a 279. oldalig tartó rész kerül középpontba. Ennek témája Bogánacs cirkuszból ellopásától egészen a rablók elfogásáig tart. Ebben a részben ismerkednek meg a táj leírásával, a környezettel, ahol Bogánacs kóborolt, majd a könyv egyik fontos szereplőjével találkoznak, az öreg Iharossal, akinél Bogánacs nagyon kedves emlékeket gyűjtött. Az öreg rablása után a tolvajok elfogása is megtörténik ebben a fejezetben.

A negyedik nap első órája etika. Ezen a tanórán az aznapi olvasmányrész témájába illeszkedően a lopás témakörét dolgozzák fel. Szót ejtenek arról, hogy milyen helyzetekben kényszerülhet erre a cselekedetre valaki, és akkor vajon hogyan értékeli a tettét. Megvitatják, hogy bizonyos életkörülmény felmentheti-e az embert ezen tette alól. Szót ejtenek a könyvben történt lopásról is, amikor egy másik juhász Bogánacsot tulajdonította el, természetesen jogtalanul.

A második órában irodalom következik. Az óra tervezete a 4. számú mellékletben olvasható. Ezen a tanórán a gyerekek csoportmunkában lapbookot készítenek. A lapbook egy, ma már

⁵⁵ Szennai skanzen weboldala URL: <https://szennai.skanzen.hu/hu> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

⁵⁶ Pásztorok nyomában a szennai skanzenben URL: <https://szennai.skanzen.hu/hu/tanulas/ovodasoknak-iskolasoknak/a-szennai-skanzen-muzeumpedagogiai-kinalata> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

⁵⁷ Pásztorok nyomában a szennai skanzenben URL: <https://szennai.skanzen.hu/hu/tanulas/ovodasoknak-iskolasoknak/a-szennai-skanzen-muzeumpedagogiai-kinalata> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

hazai pedagógus körökben is elterjedt tanulási eszköz. Lényege, hogy maga a diák készíti el a tanulási folyamat során, majd ellenőrzésnek és szintetizálásnak tökéletesen alkalmas. A lapbook számtalan területet fejleszt, többek között a finommotorikét és kézügyességet, a térbeli tájékozódást, a kreativitást, segíti a tudás elmélyülése, a tanultak rendszerbe foglalását. Fejleszti továbbá a kommunikációs készséget, az esztétikai érzéket, a helyesírást és a szövegalkotást is. A lapbook lehet plakátszerű, vagy akár kihajtható, tapogatható, mozgatható. A lapbook minták a harmadik óravázlat 1-3. mellékletében találhatók.

A tanóra motivációjaként egy játékot terveztem. Ki vagyok én? című gyakorlat során minden csoport egy-egy borítékot kap. A borítékokban 4-4 szereplő neve található, akit a könyvből megismertek a csoportok. Minden csoportból egyszerre csak egy tanuló húz egy cetlit, amin egy-egy nevet találnak. A többieknek a nevet nem mutathatja meg. A feladat az lesz, hogy a szereplő helyébe kell képzelnie magát a diáknak, és úgy kell bemutatkoznia társainak. Például: *A Bogáncs nemzetség utolsó fia vagyok én. Elvesztem otthonomból, először egy cirkusznál, majd egy kedves bácsinál találtam menedéket. Sok kalandban volt részem, de végül hazaértem a nyájhoz.* Ennek megoldása Bogáncs. Másik példa: *A városban dolgozom, saját üzletem van. Egy nagyon kedves asszony segít nekem a ház körül, de feleségem nincs. Egy öregembernek segítettem azzal, hogy én vigyáztam a kutyájára, de nem figyeltem rá eléggé, így elszökött.* A bemutatkozás megoldása a patikus. A csoport feladat kitalálni az adott szereplőt, miután meghallgatták társuk bemutatkozását.

A játék után elhangzik a célkitűzés, hogy a mai irodalomórán lapbookot fogunk készíteni csoportmunka keretein belül.

A fő részben a lapbook jellemzőinek megbeszélésével indítunk. Megbeszéljük, hogy a lapbook lényegében egy album, amit tanulási eszközként a tanuló maga készít el.

A lapbook kritériumai között említjük, hogy jelenjen meg írott vagy rajzolt formában az alkotáson a könyv címe és szerzője, pár fontos adat a szerzőről. Ez utóbbival már a göllei látogatás alkalmával találkoztak a diákok, így a már megszerzett tapasztalatikat, tudásukat kell most használniuk.

A lapbookon továbbá szerepeljenek a könyv fontosabb szereplői, a regény cselekménye, a helyszínek. A diákok ábrázolhatják ezeken kívül a kedvenc jeleneteiket, kedvenc szereplőiket. Őket vizuális formában is megjeleníthetik az alkotáson.

A lapbook igényesen megszerkesztett és elrendezett kell legyen. A szöveg rajta olvasható mind méretben, mind a kézírása szempontjából.

A3 papírlapot, színespapírt, ceruzát és színesceruzát, filceket, ollót és ragasztót használnak az elkészítés során.

A tanóra szintetizálásaként a diákok bemutatják egymásnak a már elkészült munkákat. Értékelik maguk és társaik alkotását a megbeszélte szempontok alapján. A csoportokból egy-egy ember mutatja be a közös munka eredményét és számol be a többiek munkájáról akár egyénekenként is. Elmondja, kinek milyen szerepe volt az elkészítés folyamatában.

Az irodalmat nyelvtanóra követi, ami az 5. számú mellékletben található. Ezen az órán a tanulók újságcikket fognak írni a projekthétről. Az újságcikkben megjelennek az érzelmeik, tapasztalataik, élményeik és a véleményük is a hét kapcsán.

A tanóra bevezető játékkal indul. Ez egy egyszerű, *Mi van a kezében?* című gyakorlat. A feladat lényege már a címből is kikövetkeztethető. A pedagógus valamilyen kisebb méretű tárgyat elrejt a kezében. A csoportok, diákok feladata, hogy kitalálják, mi az a tárgy. Enne a feladatnak lényege, hogy aktivizálja a képzeletet, fantáziát, emellett előhívja az előzetes ismereteket. Akár olyan tudás is felelevenedhet, amit nem is gondolt volna maga a tanuló sem.

A játék megfejtése a *toll*. A toll a tanóra témáját segíti előrevetíteni. Kérdés-felelet módszerrel vezetem rá a tanulókat arra, mit is fogunk készíteni a tanórán. Az alábbi kérdésekkel segíteném őket: az előző feladat megoldása a toll volt. Ez vajon melyik „*mesterséghez kapcsolódik?*” Az újságírásra próbálom rávezetni őket. Ha nem sikerül a jó választ megközelíteni, még több segítő kérdést teszek fel: *mit írnak tollal?* Szövegeket írnak tollal. *Hol olvashatunk szövegeket?* Könyvekben, az interneten, az iskolában az újságokban. *Az újságokban megjelenő szövegek ki tollából származnak?* Természetesen egy vagy több újságíró tollából. A tanóra témája így már nyilvánvaló: a újságírás, az újság, az újságírók.

Az óra fő részét a tankönyv⁵⁸ 13. oldalának segítségével kezdjük. Miután a csoportok elolvasták az oldal szövegét, kérdések segítségével megtárgyaljuk, mi lesz az óra anyaga, feladata. Az órán a fiktív iskolaújságba kell a csoportoknak írniuk egy cikket a Bogács-projekthétről. A cikk írása előtt szót ejtünk a *célcsoportról*, vagy arról, hogy *kit céloznak meg a cikkek?* A cikkek egy iskolaújságban főleg a többi diáknak készülnek, de rajtuk kívül szülők és tanárok is olvashatják. Ezért a stílusnak érthetőnek, és igényesnek kell lennie. Ha a téma megköveteli, használjon benne az írója szakkifejezéseket. Legyen a téma leírása alapos.

Miután a fent említett dolgokról szót ejtettünk, a csoportoknak választaniuk kell egy embert, aki szép és olvasható kézírással lejegyzí a cikket egy papírlapra. A többi tag feladata, hogy frappáns címet válasszanak. Megtervezzék a cikk felépítését, milyen eseményeket szeretnének feltétlenül megemlíteni az írásukban. Gondolkozzanak és gyűjtsék össze, hogy mely programokon vettek eddig részt, valamint azt is, hogy miben segítette az említett program a

⁵⁸ Oktatási Hivatal: Magyar nyelv tankönyv a 6. évfolyam számára, 2021. 13. p.

projektet. Személyes tapasztalatokat is összefoglalhatják: hogyan érzik magukat, milyen élményekkel gazdagodtak, milyen új dolgokat tanultak a héten?

A csoportok az óra folyamán önállóan alkotnak. A pedagógus, vagyis én, folyamatosan monitorizál és segítséget nyújt. Nem irányítja a csoportok alkotási tevékenységét, csupán a felmerülő kérdésekben segítséget nyújt, rávezeti a diákokat a megoldásra.

A cikkek megírása után a csoportok egymásnak bemutatják az elkészült írásokat. Értékelik a saját cikkeiket és társaikét is.

A bemutatók után egy levezető játékra is kell jusson idő. Egy párválasztó feladat került a tervezet ezen részébe. A gyerekek a tanteremben körbejárnak, össze-vissza. Az első utasítás hallatán párt keresnek maguknak. Például: *keress magadnak egy tapspárt!* Ekkor keresnek egy társat, akivel tapssal köszöntik egymást. Ezután tovább sétálnak. Minden utasítás után más párt kell találniuk. Új utasítást hallanak. *Keress magadnak egy kisujjpárt!* Most egy új párt kell keresni, akivel a kisujjukat összeakasztva köszönnek egymásnak. A következő utasítás: *keress magadnak egy ölelőpárt!* Ezt a párjukat öleléssel köszöntik. A gyakorlat során a tanulók más osztálytársaikkal is fizikai kontaktba kerülnek, ez erősíti az összetartozást, fejleszti a társas kapcsolatokat.

A játék végén a tanulók visszaülnek a helyükre, a csoportjukhoz. A csoportok értékelik a tanórán nyújtott teljesítményüket. A legügyesebb cikket író csoport kapja a legtöbb pontot. A pontozáskor figyelembe vesszük a kreativitást, a csapatmunkát, a feladat előtt megbeszélte szempontok figyelembevételét. A tanóra ezután véget ér.

Dél előtt a diákok egy kvízben vesznek részt. A kvíz a 6. számú mellékletben található. Ez a kvíz a *Legyen Ön is milliomos!* mintájára készült. A játékot egy tanteremben vezetjük le. Szükséges eszközként minden csoport egy-egy gombot vagy csengőt kap. Ezen kívül projektorra, laptopra és táblára lesz szükség, amin a kérdések láthatók.

A tanulók csapatokban indulnak. A csapatok kiválasztanak egy-egy szóvivőt, aki a közös döntést fogja megosztani.

A játékvezető, vagyis a pedagógus minden kérdést felolvas. A csapatoknak ekkor meg kell vitatniuk, melyik válasz helyes. A szóvivő, ha a választ eldöntötték, megnyomja az előttük lévő gombot. A leggyorsabb csoport válaszolhat először. Ha a válasz jó, ők kapják a pontot. Ha a válaszuk hibás, akkor az utánuk következő csoport válaszolhat, a helyes válaszáért az a csoport kapja a pontot. Ha ők is hibásan válaszoltak, addig következnek egymás után a csoportok, amíg a jó választ valaki nem tudja.

A csoportok a helyes válaszaik után pontot szereznek. Az csapat nyer a játékot, aki a legtöbb pontot szerezte.

A kvíz után ebéd következik.

A délután folyamán a tanulókkal közösen a pénteken rendezett kiállítást készítjük elő. A vizuális kultúrán készített alkotásokat az aulában, az irodalom órán készített lapbookokat⁵⁹ és a nyelvtan órai cikkeket a rajzteremben állítjuk ki. Ezt a pénteki napon megtekinthetik a szülők és a többi diák is.

3.6. Az ötödik nap

Az ötödik nap a könyv utolsó részét dolgozza fel. Ebben a fejezetben Bogáncs újabb kalandokat él át. Többek között elveszti öreg Iharost, miközben a patikussal él. A patikustól végül elszökik, és újra a cirkuszhoz kerül, hiszen megtalálja Dodót. A nagy öröm után szerencsésen visszakerül az igazi otthonába, az öreg juhász, Galamb mellé.

Az utolsó napon irodalommal kezd az évfolyam. A tanóra témája a levélírás. Az óravázlat a 7. számú melléklete a dolgozatomnak.

Ráhangolódásként egy drámajátékot választottam, mellyel a tanulókat rávezetem a tanóra témájára, emellett a gyakorlat segíti a társas kapcsolatok fejlődését is, hiszen fizikai kontaktus jön létre a feladat alatt a diákok között. A játéknak *A postás* címet választottam. Ez enged következtetni a levélre, mint az elkövetkezendő feladatra.

A gyakorlat után a tanulók elfoglalják csoportokban a helyüket. A padokra már elő van készítve a kinyomtatott szöveg, amin Petőfi Sándor levelét találják, amit arany Jánosnak küldött. Közösen felidézzük a korábbi irodalom órán tanultakat. Megbeszéljük, hogy mikor levelezett a két író és ennek mi is volt az apropója. A tanulók felidéznek a Toldi előtt, Arany János életrajzánál tanultakat, miszerint Petőfi Sándor a Toldit olvasván döntött úgy, hogy megírja Arany Jánosnak elismerő szavait és érzelmeit a mű kapcsán. Az órán ezután a levélírás szabályait keressük Petőfi Sándor írásában. A tanulók a füzetekben jegyzik le a megbeszélteket. A levélben a következőket találják. A megszólítás: „*Üdvelzem Önt!*” Bevezetés, ami a levélírás oka: „*Ma olvastam Toldi-t, ma írtam e verset, s még ma el is küldöm.*”. A levél tárgyalásában a közlendők megfogalmazása következik: „*...hamarabb akarom Önnek tudtára adni azon meglepetést, azon örömet, azon elragadtatást, melyet műve költött bennem...*”. Az írás befejezése a búcsúzás, elköszönés: „*Isten Önnel, Isten Önnel.*” A mű végén aláírás: „*Ab invisis őszinte barátja Petőfi Sándor.*” Ha felmerül, megmagyarázom az *ab invisis* latin szó jelentését,

⁵⁹ Lapbook – mi az, és mire jó? URL: <https://skillo.hu/lapbook-mi-az-es-mire-jo/> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

ami az ismeretlenül. A keltezés, „*Pest, február 4. 1847.*” nem a mű végén, hanem az elején találjuk. A példák gyűjtése során a levél formai és tartalmi követelményeinek felidézésére is sor kerül, ami 4. osztályos tananyag. Az említett könyvből a következőt idézem: „*A levél mindig megszólítással kezdődik. Bevezetésre, tárgyalásra és befejezésre tagoljuk. Az egyes részeket bekezdésekkel jelöljük. A levél végére az aláírás és a keltezés kerül. A megszólítás mindig a levél a címzettjének szól. A levél végi aláírás pedig a levél írójától, a feladótól származik. A keltezés tartalmazza a levél keletkezésének helyét és időpontját.*”⁶⁰. Ez alapján kerülnek ismétlésre a levél részei.

Az óra feladata az ismétlés után következik. A megbeszélte formai és tartalmi követelmények alapján kell írjanak egy levelet a csoportok. A levelet Bogáncs nevében kell megírni, és az édesanyjának kell címezni. Felmerül majd, hogy Bogáncs anyja, az öreg Bogáncs már a mű elején meghalt, de ez nem akadály annak, hogy a kiskutya a levelet neki címezze.

A kritériumokat is ismertetem. A tárgyalás 10-15 mondatból álljon. A tárgyalásban említsek meg, kikkel találkozott Bogáncs a kalandjai során, esetleg mit tanult, hol járt, hogyan érezte magát. A következő fontos eseményeknek kell megjelenniük: a tör; Dodó és a cirkusz; a juhász, aki ellopta Bogáncsot; az út, amíg megtalálta az öreg Iharost; az élet Iharossal; a rablás; a patikusnál; újra Dodóval; vissza haza.

A csoportok a levél véglegesítése előtt egy vázlatot írnak. A kész műveket egy tiszta papírra vezeti fel, amelyek a délutáni kiállításban is részt vesznek. Példákat is gyűjtöttem a levél megírására. Megszólítás: *Kedves Édesanyám!* vagy *Kedves Anya!* Bevezetésként: *Nagy kalandban volt részem...* A levél tárgyalásában a kaland állomásainak leírása következik. Befejezésként az alábbi mondatokhoz hasonló elköszönés jó: *Nagyon hiányzol! Bárcsak itt lennél velem!* A levelek aláírója *Bogáncs*. A keltezés is szükséges a levelek végére, ami fiktív dátum a könyv keletkezése alapján. Például: *1957. augusztusa*. Az év a könyv kiadási évéhez közeli kell legyen.

A levelek megírása után a csoportok az elkészült alkotásokat felolvassák egymásnak. A saját és a többi csoport leveleit értékelik az alábbi szempontok alapján: a levél írásának szabályai, előre egyeztetett tartalmi szempontok, a regény cselekménye valóban jelenik meg, kreatív, izgalmas-e szöveg.

⁶⁰ Fogalmazás tankönyv a 4. évfolyam számára. Eszterházy Károly Egyetem Oktatókutatató és Fejlesztő Intézet, 2018. 29. p.

Az óra végén pedagógusként értékelem csoportok órán nyújtott teljesítményét. Ezt követően megkapják a csoportok a pontokat. A csoporttagok is értékelik a saját és társaik munkáját. Fontos, hogy felhívjuk a figyelmüket az objektív értékelésre.

Irodalom óra után ének-zene következik. Számomra nagyon fontos az ének óra, aminek célja a zenei anyanyelvi ismeretek bővítése.⁶¹ A Kerettanterv egyik megjelölt témaköre a népdalok, ami a tervezett óra témaköre is. Ezen a tanórán a csoportok feladata a gyűjtés lesz. A könyvtárban, valamint az interneten is dolgozhatnak. A tanóra alatt pásztordalokat kell gyűjteniük, pontos forrásmegjelöléssel. A pásztordalok közül egyet elő is kell adniuk, ezért célszerű egy dalnak kottával rendelkeznie, vagy az is segítség, ha YouTube-on megtalálható, így megtanulható vagy bemutatható a népdal. A tanóra gyűjtésére a tankönyv is alkalmas, hiszen abban is kereshetnek olyan dalokat, ami habár nem pásztordal, mégis kapcsolódik valamelyest a pásttorélethez témájából adódóan. A tanórán megjelenik a kerettanterv alábbi fejlesztési feladata is: a „*népdalok a magyar népzene régi és új rétegéből, más népek dalai és műdalok hallás utáni megtanulása, éneklése kottaképről és emlékezetből, szöveggel*”⁶².

A harmadik óra hon- és népismeret. A tanóra témája *Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban*⁶³. A falu és város változásáról esik szó, amelyen az elmúlt 100 évben végig mentek ezek a településtípusok. A népi építészetet is tanulmányozzák a diákok. Szó esik a ház, a porta elrendezéséről, amihez a szerda délutáni foglalkozást használják fel segítségként, hiszen Szennában már találkoztak a parasztházakkal. Ezen kívül a paraszti és polgári életformáról is tanulnak. Az okostankönyv⁶⁴ feladatai alapján szintetizálják tudásukat.

A 4. és 5. órában a délelőtti foglalkozás következik. A hét lezáró napján a szülőkkel, nagyszülőkkel együtt kenyérsütést terveztem.

Fontosnak tartom, hogy a család, a hozzátartozók is részeseivé váljanak a folyamatnak. Ezért szerettem volna egy olyan programot is, amelyben a tanulók szerettei is az alkotás részesévé válnak. A kenyérsütés az iskola konyháján valósulna meg. A nagymamák, anyukák segítségével a gyerekek kézzel dagasztanak a kenyeret (lehetőleg teknőben), amely eszközigényét a szülők segítségével valósítanánk meg. Természetesen apukák, nagypapák is

⁶¹ Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. Ének-zene 5-8. évfolyam. URL: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Enek-zene_F.docx

⁶² Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. Ének-zene 5-8. évfolyam. URL: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Enek-zene_F.docx utolsó megtekintés: 2023. 04. 15.

⁶³ Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban URL: https://www.nkp.hu/tankonyv/hon_es_nepismeret_6_nat2020/lecke_01_003#section-62373343885

⁶⁴ Hon- és népismeret. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban URL: https://www.nkp.hu/tankonyv/hon_es_nepismeret_6_nat2020/lecke_01_003#section-62373343885

részt vehetnek a foglalkozáson. A közös sütéssel azt a hangulatot szeretném megteremteni, ami a régi, parasztsaládokra volt jellemző: a család apraja-nagyja együtt volt.

A közös sütés után a diákok a tanteremben megterítenek, előkészítik a termet a szülők fogadására. Ellenőrzik a kiállítást, amely a hét során készített alkotásokból áll. Az aula és a vizuális kultúra terem ad otthont a munkáknak. Mind a lapbook-ok, a levelek, a rajzok megtekinthetők. A kiállítás a következő héten is látogatható az iskola összes tanulója és dolgozója számára.

A szülők érkezése után a kiállításmegnyitó következik. A lebonyolító pedagógusok ekkor hirdetik ki a verseny győztesét, a második és a harmadik helyezettet is. Az összes tanulót oklevéllel jutalmazzák.

A hét zárásaként a kiállítás után megvendégeljük a családokat egy pásztoruzsonnára. Zsíros kenyérrel, amit délelőtt sütöttek a diákok, házi levárral és szörppel, házi szalonnával és otthon termesztett zöldségekkel kínáljuk őket.

4. Összegzés

A projekthét megtervezése során úgy érzem, hogy a magam elé kitűzött céljaimat maximálisan teljesítettem. A munkámba nagyon sok időt és energiát fektettem, a téma számomra nagyon kedves, ettől is volt annyira nehéz objektíven megfogalmaznom a terveket, feladatokat, leírásokat.

Az öt nap nagyon hosszú idő, minden nap minden óráját megtervezni pedig még több időt és energiabefektetést igényelt, mint azt a dolgozat megírása előtt gondoltam volna. Ha megvalósításra kerül majd a projekt a jövőben, biztosan tudom, hogy legalább két másik kollégával együtt lehet véghez vinni a programokat, és legalább egy hónapos előzetes szervezést és tervezést igényel a hét lebonyolítása.

Ennek ellenére úgy gondolom, hogyha a jövőben elérkezik az a lehetőség, hogy a projekthét a valóságban is létrejön, akkor a tanulók óriási élményt és tapasztalatot fognak szerezni, ami reményeim szerint az olvasóvá nevelésük folyamatának jelentős állomása lesz. Emellett megtapasztalhatják a saját bőrükön, hogy a tanulásnak nem kell száraz tananyag magolásából állnia ahhoz, hogy hatékony és sikeres folyamat legyen.

5. FELHASZNÁLT IRODALOM

Nyomtatásban megjelent irodalmak

Fegyverneki Gergő (2018): Játék, munka, tanulás. A 21. századi projektmódszer kézikönyve pedagógusoknak. Bp.: Neteducatio Kft. 183 p.

Fekete István (1957): Bogáncs. Móra Könyvkiadó, 395 p.

Gabnai Katalin: Drámajátékok. Helikon Kiadó, 2008. 43. p.

Gál Gyöngyi (2003): Projektmódszer az irodalomórán. - In: Sárospataki Pedagógiai Füzetek, ISSN 0230-0435, 2003. 22. sz., 201-204. p.

Gál Gyöngyi (2004): Projektmódszer az olvasásórákon. - In: Tanító : módszertani folyóirat, ISSN 0496-8387, 2004. (42. évf.), 9. sz., 27. p.

Gombos Péter (2013): Dobj el mindent, és olvas! Budapest, Pont Kiadó. 13-19. p.

Hock Zsuzsanna (2007): Projektmódszer, kompetenciafejlesztés a Fővárosi Pedagógiai Intézetben. - In: Könyvtári levelező/lap, ISSN 0865-1329, 2007. (19. évf.), 3. sz., 17-19. p.

M. Nádasi Mária (2010): A projektoktatás elmélete és gyakorlata. Magyar Tehetségsegítő Szervezetek Szövetsége. 60 p.

OFI: Természetismeret munkafüzet 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 79-80.p.

OFI: Természetismeret munkafüzet 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 70-76.p.

OFI: Természetismeret tankönyv 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 90-91.p.

OFI: Természetismeret tankönyv 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 82-85.p.

Oktatási Hivatal: Irodalom tankönyv 6. 62-63. p.

Oktatási Hivatal: Magyar nyelv tankönyv a 6. évfolyam számára, 2021. 13-14. p.

Radnóti Katalin (2007): A projektmódszer alkalmazási gyakorisága a közoktatásban. 10 p.

Elektronikus formában közzétett irodalmak

Bun Zoltán, Buda András, Buhály Attila, Havasi Tamás, Pálfi Sándor Szerepi Sándor, Rózsáné Szabó Dóra, Revákné Markóczi Ibolya (2011): Projektmódszer, projektoktatás. Debrecen. Debreceni Egyetem Tudományegyetemi Karok 258 p.

Váczy Zsuzsa: Fejlesztési lehetőségek nem formális tanulási környezetben. Olvasásportál. XIV. évfolyam. 2012/1. szám. 22 p.

Interneten található irodalmak

2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről. URL:

<https://net.jogtar.hu/jogszabaly?docid=a1100190.tv> utolsó megtekintés: 2023. 04. 10.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény URL:

<https://njt.hu/jogszabaly/2011-190-00-00> utolsó megtekintés: 2023. 03. 26.

Fekete István Múzeum honlapja. URL: <http://www.feketeistvanmuzeum.hu/golle.html> utolsó megtekintés: 2023. 04. 11.

Hon- és népismeret. Nagyszüleink, dédszüleink világa falun és városban URL:

https://www.nkp.hu/tankonyv/hon_es_nepismeret_6_nat2020/lecke_01_003#section-62373343885 utolsó megtekintés: 2023. 04. 15.

Lapbook – mi az, és mire jó? URL: <https://skillo.hu/lapbook-mi-az-es-mire-jo/> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

Lódi Csilla (2020): Tutajos és Vuk “atyja” - Fekete István élete. Újkor. 2020. 01. 25. URL:

<https://ujkor.hu/content/tutajos-es-vuk-atyja-fekete-istvan-elete>

Magyar Pumi Klub (Pumi Club of Hungary) hivatalos weboldala. A pumi. URL:

<https://pumiklub.eu/hu/a-pumi/a-pumi-altalanos-leirasa> utolsó megtekintés: 2023. 04. 11.

Nemzeti alaptanterv. 2020. URL:

<https://magyarkozlony.hu/dokumentumok/3288b6548a740b9c8daf918a399a0bed1985db0f/letoltes> utolsó megtekintés: 2023. 04. 10.

Nemzeti Köznevelési Portál. Okostankönyv. Az Alföld nemzeti parkjai URL:

https://www.nkp.hu/tankonyv/termesztudomany_6_nat2020/lecke_07_007 utolsó megtekintés: 2023. 04. 10.

Nemzeti Köznevelési Portál. URL:

https://www.nkp.hu/tankonyv/irodalom_5_nat2020/fejezet_05_fejezetnyito utolsó megtekintés: 2023. 03. 26.

Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. URL:

https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_5_8 utolsó megtekintés: 2023. 04. 11.

Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. Magyar nyelv és irodalom. URL:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Magyar_nyelv_es_irodalom_F.docx utolsó megtekintés: 2023. 04. 11.

Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. Digitális kultúra 5-8. évfolyam. URL:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Digitalis_kultura_F.docx

utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. Ének-zene 5-8. évfolyam. URL: https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Enek-zene_F.docx utolsó megtekintés: 2023. 04. 15.

Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. Vizuális kultúra 5-8. évfolyam. URL:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Vizualis_kultura_F.docx

utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

Oktatási Hivatal. Kerettanterv az általános iskola 5-8. évfolyama számára. Magyar nyelv-és irodalom 5-8. évfolyam. URL:

https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/kozoktatas/kerettanterv/Magyar_nyelv_es_irodalom_F.docx utolsó megtekintés: 2023. 04. 15.

Pásztorok nyomában a szennai skanzenben URL:

<https://szennai.skanzen.hu/hu/tanulas/ovodasoknak-iskolasoknak/a-szennai-skanzen-muzeumpedagogiai-kinalata> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

Szennai skanzen weboldala URL: <https://szennai.skanzen.hu/hu> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

Szerző nélkül: Drámajáték előkészítő foglalkozások. URL: <http://szavaiistvan.hu/wp-content/uploads/2020/02/j%C3%A1t%C3%A9k%C5%B1jtem%C3%A9ny.pdf> utolsó megtekintés: 2023. 04. 15.

Tanmenetjavaslat a technika és életvitel tanításához a 6. évfolyam számára. Apáczai Kiadó. URL: <https://www.tankonyvkatalogus.hu/site/kiadvany/AP-062104> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

Wordwall weboldala. URL: <https://wordwall.net/hu> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

6. Mellékletek

6.1. 1. számú melléklet

Felzet

A pedagógus neve: Balázsi Borbála

Műveltségi területe: magyar nyelv és irodalom

Tantárgy: Magyar nyelv és irodalom (összevont óra)

Osztály: 6. osztály

Az óra témája: Új ismeretanyag átadása. Olvasmányfeldolgozó óra. (77. oldalig)

Az óra típusa: Új ismeretet feldolgozó óra

Az óra cél- és feladatrendszere: A meglévő tudás felelevenítése, új szempontok szerinti rendezése. A rendszerező, az összehasonlító és az elemző képesség fejlesztése. Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása.

Tantárgyi kapcsolatok:

- természetismeret: növények és állatok a szövegértésben
- nyelvtan: helyesírás
- irodalom: szövegalkotás, szövegértés
- matematika: ok-okozati összefüggések, logika, síkbeli orientáció

Eszközök: feladatlap, képek, boríték, tolltartó, ceruza, regény

Felhasznált források:

Fekete István: Bogáncs. Móra könyvkiadó, 1957.

OFI: Természetismeret tankönyv 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 82-85. oldal

OFI: Természetismeret munkafüzet 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatókutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 74. oldal

Képek linkjei:

<https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/8/8e/Pumi1.jpg>

<https://nlc.p3k.hu/uploads/2021/04/baramy.jpg>

https://ocdn.eu/images/pulscms/ZTQ7MDA_/d6e045f28baa5492bf5e9fb6c4f7bdcd.jpg

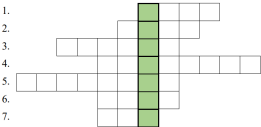
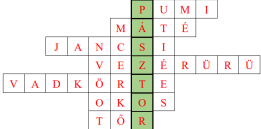
https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/1/1c/Juh%C3%A1sz._Fortepan_86882.jpg

https://media.istockphoto.com/id/900929384/hu/vektor/r%C3%A9gi-n%C3%A9pszer%C5%B1-v%C3%A1s%C3%A1r-a-m%C3%A9z-%C3%A9s-di%C3%B3-fesztiv%C3%A1l-gal%C3%ADci%C3%A1ban-spanyolorsz%C3%A1g-1875.jpg?s=612x612&w=0&k=20&c=5KHydigO6Y45z36h0r6oC1s_SSXJWYbmdWnLt74-4yY=

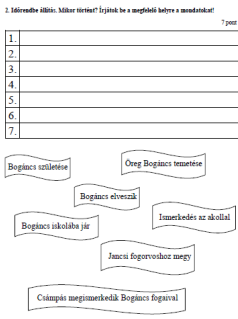
https://hirtv.hu/data/cikkek/2564/25642/cikk-2564202/shutterstock_447577399.jpg

Idő-keret	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégiák			Megjegyzés
		Módszerek	Munka-formák	Eszközök	
3 perc	<p><u>I. Szervezési feladatok</u></p> <p>Tanórához szükséges felszerelés előkészítése. Padok elrendezése csoportmunkához. Regények előkészítése a padokra.</p> <p>Osztály vigyázz! Jelentés.</p>	<p>Utasítás</p> <p>Munkáltatás</p> <p>Utasítás</p>	<p>ÖM</p> <p>CSOP</p> <p>FOM</p>	<p>regények, tolltartó, feladatlap</p>	<p>Feladatlapok kiosztása később következik.</p>
15 perc	<p><u>II. Motiváció, ráhangolódás</u></p> <p><i>Csoportokba rendeződés</i></p> <p>A tanulók egy-egy képet húznak (1-6. számú melléklet). Minden kép egy-egy csoporthoz tartozik. A héten ugyanazokkal a csoportokkal fognak dolgozni. Minden csoport a foglalkozások után pontokat szerez, a hét végén pedig összesítjük a pontokat. Amelyik csapat a legtöbb pontot gyűjti, az nyeri a projekthét pontversenyét. A jutalom az első helyezetteknek szaktanári dicséret a héten</p>	<p>Munkáltatás</p> <p>Közlés</p>	<p>CSOP</p> <p>FOM</p>	<p>képek</p>	<p>Csoportalakítás képei: 1-6. számú melléklet</p>

<p>nyújtott kimagasló teljesítményért és egy ötös érdemjegy a választott (irodalom vagy nyelvtan) tárgyból. A második és a harmadik helyezett érdemjegyet kap a választott (irodalom vagy nyelvtan) tárgyból. A többi csoport kisötösöket gyűjthet.</p> <p>A képek a regény bizonyos részeihez kapcsolódnak.</p> <p>A képek:</p> <p>Bogáncs (egy pumi), nyáj, cirkusz, juhász, vásár, horgász.</p> <p>Miután mindenki húzott egy-egy képet, a tanulók megkeresik a saját csoportjukat, vagyis a társaikat, akik ugyanazt a képet húzták.</p> <p>Feladatlapok kiosztása.</p> <p>A csoportok első feladata csapatnevet választani. A csapatnév kritériumai:</p> <ul style="list-style-type: none"> • témához illeszkedő • kreatív, frappáns • esztétikus • nem túl hosszú <p><i>Például: Zsibvásár, Juhászbojtárok, stb.</i></p>	<p>Munkáztatás</p>	<p>CSOP</p>	<p>képek</p>	
	<p>Munkáztatás</p>	<p>CSOP</p>	<p>feladatlapok, tolltartó</p>	<p>Feladatlapok.</p>
	<p>Munkáztatás</p>	<p>CSOP</p>	<p>feladatlapok, ceruza</p>	

<p>A csapatnevek lejegyzése a feladatlapokra.</p> <p>A csapatnevek kiválasztása után a következő feladat az, hogy címet adjanak a képnek. A cím fontos kritériuma, hogy kapcsolódjon a regényhez.</p> <p><i>Például: A legbátrabb kutya, Sztár Nagycirkusz, stb.</i></p> <p>Ellenőrzés. A csapatnevek és a képcímek bemutatása a többi csoportnak.</p> <p><i>1. feladat. Keresztrejtvény (7. számú melléklet)</i></p> <p>Olvassátok el a meghatározásokat, majd egészítsétek ki a keresztrejtvényt a megfelelő szavakkal!</p> <p>Meghatározások és <i>megoldásaik</i> (8. számú melléklet):</p> <ol style="list-style-type: none"> Ilyen fajta kutya Bogáncs. <i>pumi</i> Az öreg juhász keresztneve. <i>Máté</i> Ember Jánost így hívták bojtár korában. <i>Jancsi</i> A nyáj „vezető” állata. <i>vezérürü</i> E növény ágát törték az öreg Bogáncs sírjára. <i>vadkörte</i> A regényből megtudhattuk, hogy a pumi és a puli hűséges, bátor, kitartó és ... <i>okos</i> 	<p>Ellenőrzés</p> <p>Közlés</p> <p>Utasítás</p> <p>Munkáltatás</p>	<p>FOM</p> <p>CSOP</p> <p>CSOP</p> <p>CSOP</p> <p>CSOP</p>	<p>feladatlapok, ceruza</p> <p>feladatlap, kereszt- rejtvény, tolltartó</p>	<p>7. számú melléklet: Keresztrejtvény:</p> <p>8. számú melléklet: Keresztrejtvény megoldása:</p>
--	--	--	---	---

	<p>7. Ennek rabja lett Bogáncs. <i>tőr</i> Ellenőrzés frontálisan. Megoldás: <i>pásztor</i>.</p> <p>Írj meghatározást a megoldásról! (Találkoztál-e a műben ezzel a kifejezéssel? Ki/mi volt ő?) A pásztor az a személy, aki az állatokra vigyáz. A juhász is pásztor, aki a juhokra vigyáz. A műben pásztor volt Galamb Máté is. A pásztornak pásztorkutya is van, az egyik pásztorkutya fajta a pumi.</p> <p>Megoldások ellenőrzése frontálisan.</p>	<p>Ellenőrzés</p> <p>Munkáltatás</p> <p>Ellenőrzés</p>	<p>FOM CSOP</p> <p>CSOP</p> <p>FOM CSOP</p>	<p>feladatlap, kereszt- rejtvény, tolltartó</p> <p>feladatlap, tolltartó</p> <p>feladatlap, tolltartó</p>	
2 perc	<p><u>III. Célkitűzés</u></p> <p>Ezen a héten Fekete István Bogáncs című könyvét fogjuk közösen feldolgozni magyar és más óra keretein belül is. A héten pontokat gyűjthettek, amit pénteken összesítünk. Az első három helyezett különböző jutalomban részesül majd. A többiek se aggódjanak, rájuk is vár majd elismerés.</p>	<p>Közlés</p>	<p>FOM</p>		

	Minden nap lesz egy fő témánk, ami mentén haladni fogunk. Szeretném, hogyha mindenki aktívan részt venne az egész hét munkájában. Jó tanulást kívánok és érezzétek jól magatokat!				
37 perc	<p><u>IV. Az óra fő része</u></p> <p>2. feladat. Időrendbe állítás (9. számú melléklet) A keresztrejtvény és a képes feladat után egy időrendbe állítás következik.</p> <p><u>A feladat a következő:</u> Időrendbe állítás. Mikor történt? Írjátok be a megfelelő helyre a mondatokat!</p> <p>A mai részünk főbb eseményeit megneveztem, azonban össze is kutyultam. A csapatok teendője lesz az, hogy megfelelő sorrendbe rakják a mondatokat. Az első mondat a legkorábbi esemény legyen. Használható segítségként a regény is.</p> <p>Ellenőrzés frontálisan. Megoldás (10. számú melléklet):</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Bogáncs születése. 2) Ismerkedés az akollal. 	Közlés	FOM	feladatlap, tolltartó, regény	<p>9. számú melléklet: Időrendbe állítás:</p>
		Közlés Munkáltatás	FOM CSOP		
		Ellenőrzés	FOM CSOP	feladatlap, tolltartó, regény	10. számú melléklet:

	<p>3) Bogánics iskolába jár. 4) Csámpás megismer Bogánics fogait. 5) Az öreg Bogánics temetése. 6) Jancsi fogorvoshoz megy. 7) Bogánics elveszik.</p> <p>3. feladat. Szövegértés. (11. számú melléklet) Olvassátok el a szöveget, majd válaszoljatok az olvasmányhoz kapcsolódó kérdésekre! A szöveget a 6. évfolyamos Természetismeret tankönyv és munkafüzet alapján szerkesztettem.</p> <p>Ellenőrzés közösen. Megoldások (12-13. számú melléklet): Mely növényeket és állatokat ismerhettetek meg a szövegből? <i>Mezei zsálya, orvosi székfű, mezei nyúl, mezei pocok, ürge, fácán, egerészölyv, fogoly.</i> Milyen gyógyhatása van a mezei zsályának? <i>A bőr faggyúmirigyeinek működését szabályozza az emésztést javítja, gyulladáscsökkentő hatása.</i></p>	<p>Utasítás Közlés Munkáltatás Ellenőrzés</p>	<p>FOM FOM CSOP FOM CSOP</p>	<p>feladatlap, tolltartó feladatlap, tolltartó</p>	<p>Időrendbe állítás megoldása:</p> <table border="1" data-bbox="1765 300 2011 427"> <tr><td>1.</td><td>Bogánics születése.</td></tr> <tr><td>2.</td><td>Ismerkedés az akollal.</td></tr> <tr><td>3.</td><td>Bogánics iskolába jár.</td></tr> <tr><td>4.</td><td>Csámpás megismer Bogánics fogait.</td></tr> <tr><td>5.</td><td>Az öreg Bogánics temetése.</td></tr> <tr><td>6.</td><td>Jancsi fogorvoshoz megy.</td></tr> <tr><td>7.</td><td>Bogánics elveszik.</td></tr> </table> <p>11. számú melléklet: szövegértés.</p> <p>12. számú melléklet: Szövegértés kérdései:</p> <p>Mely állatokat és növényeket ismerhettetek meg a szövegből? Milyen gyógyhatása van a mezei zsályának? Miert tudja időelőre sebezni ezere venni, majd eltápn a szert nyadar? Mí jellemző a hán dícsakar? Mírt ragózik a szövegben említett ragózó madarak? Miert nő meg a pocokkár mennyisége, ha a cikket kiemeltemi vadászok?</p>	1.	Bogánics születése.	2.	Ismerkedés az akollal.	3.	Bogánics iskolába jár.	4.	Csámpás megismer Bogánics fogait.	5.	Az öreg Bogánics temetése.	6.	Jancsi fogorvoshoz megy.	7.	Bogánics elveszik.
1.	Bogánics születése.																		
2.	Ismerkedés az akollal.																		
3.	Bogánics iskolába jár.																		
4.	Csámpás megismer Bogánics fogait.																		
5.	Az öreg Bogánics temetése.																		
6.	Jancsi fogorvoshoz megy.																		
7.	Bogánics elveszik.																		

	<p>__uhász, var__ú, mátyássza__kó, seregé__, __égmadár, ö__v, fogo__, erdei fülesbago__</p> <p>Ellenőrzés osztályszinten. Megoldás (15. számú melléklet):</p> <p>zsálya, bojtorján, nyáj, bojtár, juhász, varjú, mátyásszajkó, seregély, jégmadár, ölyv, fogoly, erdei fülesbagoly</p> <p>A felsorolt szavak mindegyike a könyvben szerepel, van, amelyik többször is előfordul a részben. Mivel ennek a napnak a későbbiekben is természetismereti vonala lesz, igyekeztem a nyelvtan feladatot is már ehhez kapcsolódóan megalkotni.</p> <p>Időkitöltő: az előbbi szavak keresése a könyvben. Párosmunka.</p>	<p>Ellenőrzés</p> <p>Magyarázat</p> <p>Munkáltatás</p>	<p>FOM CSOP</p> <p>FOM</p> <p>PM</p>	<p>feladatlap, tolltartó</p> <p>regény</p>	<p>4. J vagy ly? Egészítsétek ki a szavakat! zsá_a, bo__tor__án, nyá__bo__tár, __uhász, var__ú, mátyássza__kó, seregé__, __égmadár, ö__v, fogo__, erdei fülesbago__</p> <p>15 számú melléklet: Nyelvtanos feladat megoldása</p> <p>4. J vagy ly? Egészítsétek ki a szavakat! zsálya, bojtorján, nyáj, bojtár, juhász, varjú, mátyásszajkó, seregély, jégmadár, ölyv, fogoly, erdei fülesbagoly</p>
<p>25 perc</p>	<p><u>V. Szintetizálás</u></p> <p>5. feladat. Szövegalkotás. (16. számú melléklet)</p>	<p>Utasítás</p>	<p>FOM</p>		<p>16. számú melléklet:</p>

<p>Írjatok 8-10 mondatos fogalmazást. Képzeljétek Bogáncs helyébe magatokat, mit érezhetett, mire gondolhatott, amikor a tör rabul ejtette az erdőben? Adjatok címet is a fogalmazásnak!</p> <p>A fogalmazás értékelésekor az alábbi szempontokat kell figyelembe venni:</p> <ul style="list-style-type: none"> • a cím • a szöveg hossza (8-10 mondat) • a szöveg témája (Bogáncs helyébe képzelték-e magukat?) • a szöveg témájának alapja (tényleg gondolhatta-e ezt Bogáncs? Előzetesen megjelent-e a könyv vizsgált részében az, amit a tanulók említenek?) • helyesírás • külalak <p>Az elkészült fogalmazások bemutatása egymásnak. csoportokból 1-1 ember felolvassa az osztálynak az alkotott szöveget. Egymás és a csoportok saját műveinek értékelése.</p>	Magyarázat	FOM	feladatlap, tolltartó	Szövegalkotás utasítása:
	Munkáltatás	CSOP	feladatlap, tolltartó	<small>5. Szövegalkotás: Írjátok 8-10 mondatos fogalmazást! Képzeljétek Bogáncs helyébe magatokat, mit érezhetett, mire gondolhatott, amikor a tör rabul ejtette az erdőben? Adjatok címet is a fogalmazásnak!</small> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
	Ellenőrzés Értékelés	CSOP CSOP	elkészült fogalmazások	

8 perc	<p><u>VI. Értékelés</u></p> <p>Az osztály egészének értékelése a pedagógus által. Az osztály fegyelmének értékelése.</p> <p>A csoportok önreflexiója, a csoportok értékelése egymás által.</p> <p>Értékelési szempontok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fegyelem • munkazaj • gyorsaság, idő • milyen sikerességgel oldották meg a feladatokat? • mindenki részt vett-e a csoportmunkában? • aki nem vett részt a munkában, őt hogyan lehetne motiválni? 	Értékelés Jutalmazás	CSOP	feladatlapok	Feladatlapok beszedése, tanórán kívüli értékelés. Pontszámok összesítése.
		Magyarázat	FOM		

Mellékletek:

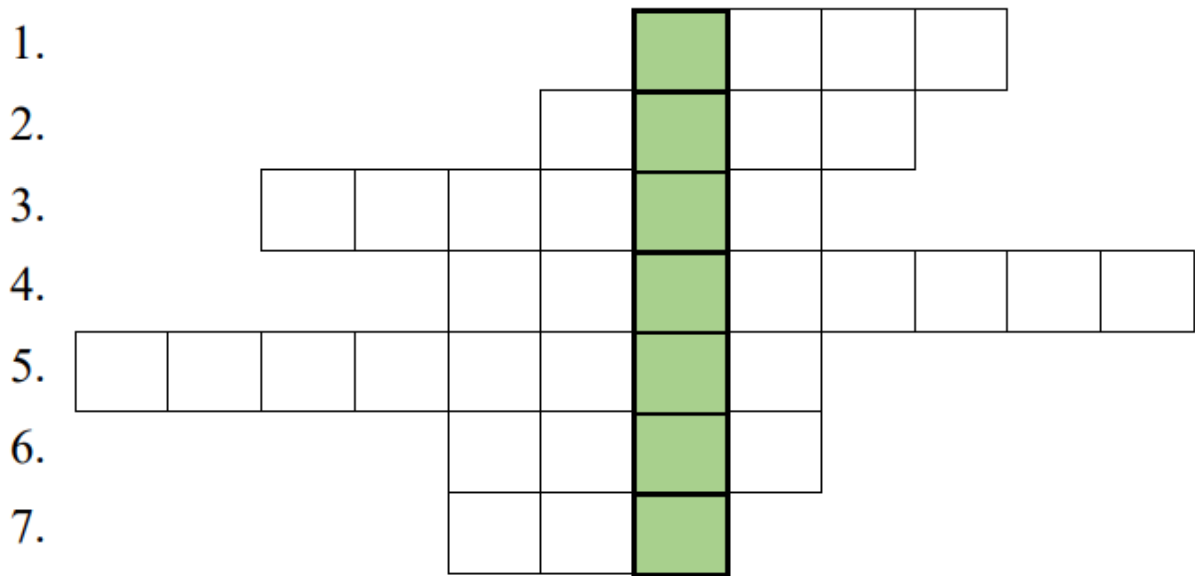
Csoportalakítás képei: 1-6. számú melléklet

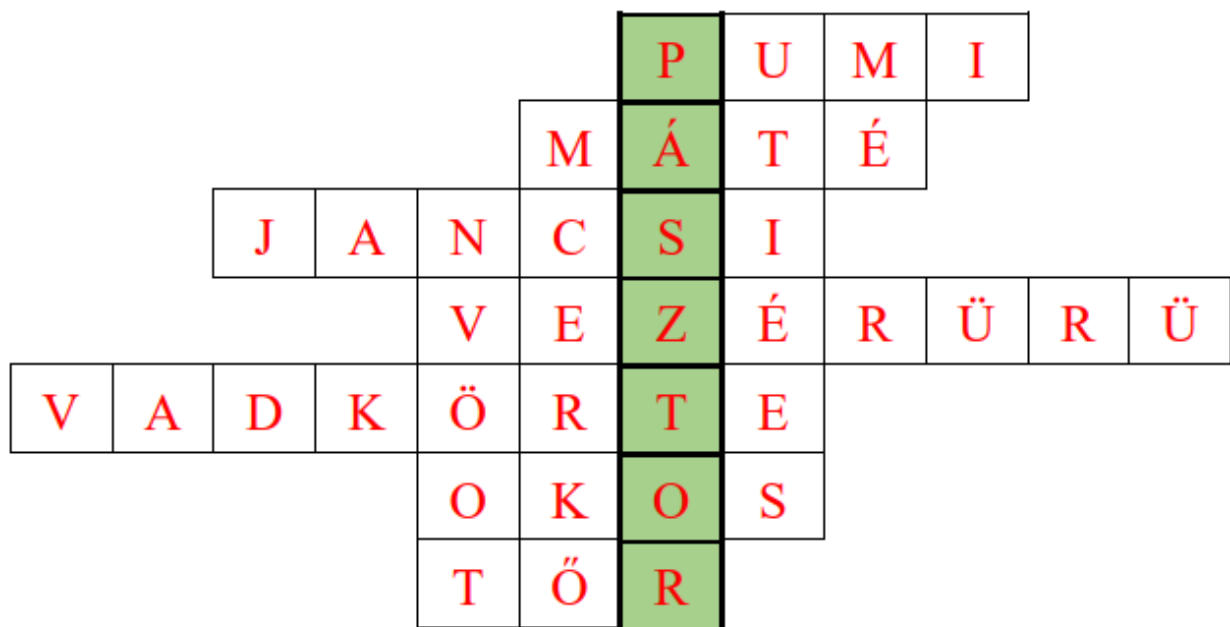

7. számú melléklet:

8. számú melléklet:

9. számú melléklet:

2. Időrendbe állítás. Mikor történt? Írjátok be a megfelelő helyre a mondatokat!

7 pont

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

10. számú melléklet:

2. Időrendbe állítás. Mikor történt? Írjátok be a megfelelő helyre a mondatokat!

1.	Bogáncs születése.
2.	Ismerkedés az akollal.
3.	Bogáncs iskolába jár.
4.	Csámpás megismer Bogáncs fogait.
5.	Az öreg Bogáncs temetése.
6.	Jancsi fogorvoshoz megy.
7.	Bogáncs elveszik.

11. számú melléklet:

A rétek élővilága

A füves pusztákon, mezőkön gazdag élővilággal találkozhatunk. Sok gyógynövényt találhatunk a magas pázsitfűfélék között is.

A mezei zsálya kékeslila virágai színükkel és nektárral csalogatják a megporzást végző rovarokat. Fontos fűszer- és gyógynövény. Általában a levelét használják fel. Szabályozza a bőr faggyúmirigyeinek működését, segíti az emésztést, gyulladáscsökkentő hatású.

Az orvosi székfű, más néven kamilla, mezőkön, útszéleken, parlagokon mindenütt elterjedt. A legismertebb gyógynövények egyike, illóolajáért termesztik is. Gyulladásgátló, görcsoldó hatású, tisztítja a légutakat.

A rétek nem csupán a növényeknek, hanem az állatvilágnak is otthon nyújtanak. Az élőhely hátránya viszont, hogy nehezebben lehet búvóhelyet találni, mint az erdőben.

A füves térségek jellemző növényevője a mezei nyúl. Barnás, terepszínű bundáját a ragadozók nehezen veszik észre. Menekülés közben hirtelen irányváltatásra képes, így üldözője csak nehezen tudja követni. Nagy fülkagylójának jó hallás utáni tájékozódást tesz lehetővé, a nyári melegben pedig segíti a hőleadást.

Az emlősállatok közül a réteken él a barnás szőrzetű, kis termetű mezei pocok. Mindenevő rágcsáló, de főleg növényi magvakkal és gyümölcsökkel táplálkozik. A gabonaföldeken és a magtárakban jelentős károkat okozhat. A mezei pocok családokban, kolóniákban él. Nagyon szapora, egyes években robbanásszerűen elszaporodik. Természetes ellenségei a rókák és a mezei ragadozó madarak. Alacsony fűvű rétek, legelők lakója az ürge. Táplálékát nappal keresi, az éjszakát mélyen a talajba ásott üregben tölti. Veszély esetén éles, füttyentő hangot ad. Elsősorban magvakat, zöld növényi részeket fogyaszt, de rovarokat, főként tücsköt és szöcskét is fog. Téli álmat alszik. Állománya erősen lecsökkent, ezért védett állat.

A réteken sokféle madár él. A fácán mindenevő, magokat, gyümölcsöket, rovarokat fogyaszt. Nem jó repülő. A hím állatok tollazata feltűnő, díszes, aminek fontos szerepe van a párválasztásban. A tojók barna színű tollruhája különösen a kotlás idején előnyös, hiszen a fácán a talajon költ. A fiókáknak szintén rejtőszínük van, fészekhagyók. A fácán nappal keresi táplálékát, az éjszakát ágakon ülve tölti. Gyakori, a vadászok körében népszerű madár.

Az egerészölyv hazánk leggyakoribb ragadozó madara. Rendkívül éles a látása. A magasból több mint egy kilométeres távolságról is meglátja az egeret, pockot. Kiváló repülő. Erdei fákon vagy a mezőt szegélyező erdősávokban fészkel, csak vadászni jár a füves területekre. Nappal keresi táplálékát. Főleg rágcsálókkal táplálkozik, de nem veti meg a nyulat sem. Ínségesebb időkben beéri rovarokkal, sőt még gilisztával is.

A fogoly rétek, mezőgazdasági területek földön fészkelő madara. Barnás-szürkés tollazata jól rejteti környezetében. Mindenevő, növényeket, rovarokat egyaránt fogyaszt. A tojók évente 10-12 tojást is raknak. A költési időszakban párokat alkotnak, a telet csapatokba verődve töltik. Az utóbbi években egyedszámuk erősen megfogyatkozott.

12. számú melléklet:

Mely növényeket és állatokat ismerhettek meg a szövegből?

Milyen gyógyhatása van a mezei zsályának?

Miért tudja üldözője nehezen észre venni, majd elkapni a mezei nyulat?

Mi jellemzi a him fácánokat?

Mivel táplálkozik a szövegben említett ragadozó madarunk?

Miért nő meg a pocokkár mennyisége, ha a rókákat kíméletlenül vadásszák?

13. számú melléklet:

Mely növényeket és állatokat ismerhettek meg a szövegből?

Mezei zsály, orvosi székfű, mezei nyúl, mezei pocok, ürge, fácán, egerészölyv, fogoly.

Milyen gyógyhatása van a mezei zsályának?

A bőr faggyúmirigveinek működését szabályozza az emésztést javítja, gyulladáscsökkentő hatású.

Miért tudja üldözője nehezen észre venni, majd elkapni a mezei nyulat?

Barnás, terepszimű bundáját a ragadozók nehezen veszik észre, és menekülés közben hirtelen irányváltoztatásra képes, amiért üldözője csak nehezen tudja követni.

Mi jellemzi a him fácánokat?

A him állatok tollazata feltűnő és díszes, ami fontos szerepet tölt be a párválasztásban.

Mivel táplálkozik a szövegben említett ragadozó madarunk?

Rágcsálókkal, mint az eger, a pocok, de a nyulat, a rovarokat és a gilisztát is megeszi.

Miért nő meg a pocokkár mennyisége, ha a rókákat kíméletlenül vadásszák?

Ha a rókák száma a vadászatok miatt csökken, nem lesz ellensége a pocoknak, így elszaporodik.

14. számú melléklet:

4. J vagy ly? Egészítsétek ki a szavakat!

zsá__a, bo__tor__án, nyá__, bo__tár,

__uhász, var__ú, mátyássza__kó, seregé__,

__égmadár, ö__v, fogo__, erdei fülesbago__

15. számú melléklet:

4. J vagy ly? Egészítsétek ki a szavakat!

zsá**ly**a, bo**j**tor**j**án, nyá**j**, bo**j**tár,

juhász, var**j**ú, mátyássza**j**kó, seregé**ly**,

jégmadár, ö**ly**v, fogó**ly**, erdei fülesbago**ly**

16. számú melléklet:

5. Szövegalkotás. Írjatok 8-10 mondatos fogalmazást. Képzeljétek Bogáncs helyébe magatokat, mit érezhetett, mire gondolhatott, amikor a tőr rabul ejtette az erdőben? Adjatok címet is a fogalmazásnak!

6.2. 2. számú melléklet

Csapatnév: _____

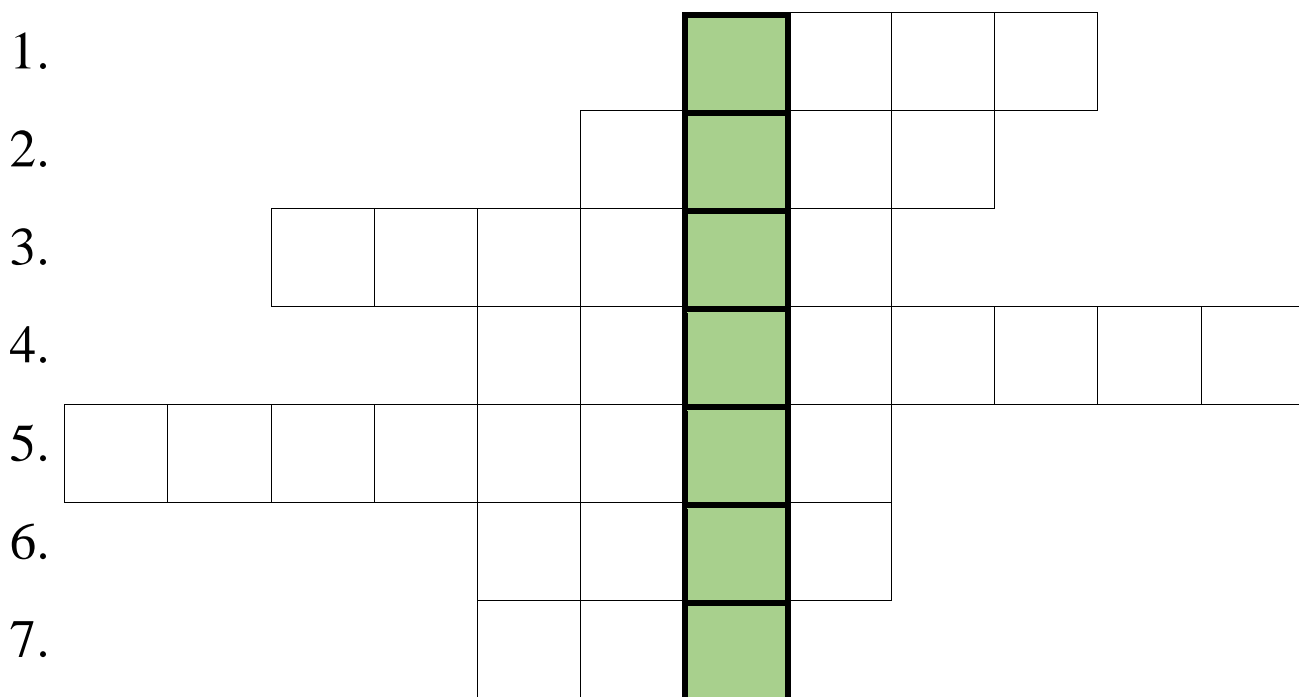
Kép

címe: _____

Pontszám: 62 pont/____

Feladatlap

1. Keresztrejtvény.

a) Olvassátok el a meghatározásokat, majd egészítsétek ki a keresztrejtvényt a megfelelő szavakkal!

8. Ilyen fajta kutya Bogáncs.
9. Az öreg juhász keresztneve.
10. Ember Jánost így hívták bojtár korában.
11. A nyáj „vezető” állata.
12. E növény ágát törték az öreg Bogáncs sírjára.
13. A regényből megtudhattuk, hogy a pumi és a puli hűséges, bátor, kitartó és ...
14. Ennek rabja lett Bogáncs.

Megoldás:

8 pont

b) Írjátok meghatározást a megoldásról! (Találkoztatok-e a műben ezzel a kifejezéssel? Ki/mi volt ő?)

2 pont

2. Időrendbe állítás. Mikor történt? Írjátok be a megfelelő helyre a mondatokat!

7 pont

1.	
2.	
3.	
4.	
5.	
6.	
7.	

Bogáncs születése

Öreg Bogáncs temetése

Bogáncs elveszik

Bogáncs iskolába jár

Ismerkedés az akollal

Jancsi fogorvoshoz megy

Csámpás megismerkedik Bogáncs fogaival

3. Szövegértés. Olvassátok el a szöveget, majd válaszoljatok az olvasmányhoz kapcsolódó kérdésekre!

A rétek élővilága

A füves pusztákon, mezőkön gazdag élővilággal találkozhatunk. Sok gyógynövényt találhatunk a magas pázsitfűfélék között is.

A mezei zsálya kékeslila virágai színükkel és nektárral csalogatják a megporzást végző rovarokat. Fontos fűszer- és gyógynövény. Általában a levelét használják fel. Szabályozza a bőr faggyúmirigyeinek működését, segíti az emésztést, gyulladáscsökkentő hatású.

Az orvosi székfű, más néven kamilla, mezőkön, útszéleken, parlagokon mindenütt elterjedt. A legismertebb gyógynövények egyike, illóolajáért termesztik is. Gyulladásgátló, görcsoldó hatású, tisztítja a légutakat.

A rétek nem csupán a növényeknek, hanem az állatvilágnak is otthon nyújtanak. Az élőhely hátránya viszont, hogy nehezebben lehet búvóhelyet találni, mint az erdőben.

A füves térségek jellemző növényevője a mezei nyúl. Barnás, terepszínű bundáját a ragadozók nehezen veszik észre. Menekülés közben hirtelen irányváltoztatásra képes, így üldözője csak nehezen tudja követni. Nagy fülkagylójának jó hallás utáni tájékozódást tesz lehetővé, a nyári melegben pedig segíti a hőleadást.

Az emlősállatok közül a réteken él a barnás szőrzetű, kis termetű mezei pocok. Mindenevő rágcsáló, de főleg növényi magvakkal és gyümölcsökkel táplálkozik. A gabonaföldeken és a magtárakban jelentős károkat okozhat. A mezei pocok családokban, kolóniákban él. Nagyon szapora, egyes években robbanásszerűen elszaporodik. Természetes ellenségei a rókák és a mezei ragadozó madarak.

Alacsony fűvű rétek, legelők lakója az ürge. Táplálékát nappal keresi, az éjszakát mélyen a talajba ásott üregben tölti. Veszély esetén éles, füttyentő hangot ad. Elsősorban magvakat, zöld növényi részeket fogyaszt, de rovarokat, főként tücsköt és szöcskét is fog. Téli álmat alszik. Állománya erősen lecsökkent, ezért védett állat.

A réteken sokféle madár él. A fácán mindenevő, magokat, gyümölcsöket, rovarokat fogyaszt. Nem jó repülő. A hím állatok tollazata feltűnő, díszes, aminek fontos szerepe van a párválasztásban. A tojók barna színű tollruhája különösen a kotlás idején előnyös, hiszen a fácán a talajon költ. A fiókáknak szintén rejtőszínük van, fészekhagyók. A fácán nappal keresi táplálékát, az éjszakát ágakon ülve tölti. Gyakori, a vadászok körében népszerű madár.

Az egerészölyv hazánk leggyakoribb ragadozó madara. Rendkívül éles a látása. A magasból több mint egy kilométeres távolságról is meglátja az egeret, pockot. Kiváló repülő. Erdei fákon vagy a mezőt szegélyező erdősávokban fészkel, csak vadászni jár a füves területekre. Nappal keresi táplálékát. Főleg rágcsálókval táplálkozik, de nem veti meg a nyulat sem. Ínségesebb időkben beéri rovarokkal, sőt még gilisztával is.

A fogoly rétek, mezőgazdasági területek földön fészkelő madara. Barnás-szürkés tollazata jól rejti környezetében. Mindenevő, növényeket, rovarokat egyaránt fogyaszt. A tojók évente 10-12 tojást is raknak. A költési időszakban párokat alkotnak, a telet csapatokba verődve töltik. Az utóbbi években egyedszámuk erősen megfogyatkozott.

Forrás: OFI: Természetismeret tankönyv 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatóskutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 82-85. oldal

Természetismeret munkafüzet 6. Eszterházy Károly Egyetem (Oktatóskutató és Fejlesztő Intézet), 2016. 74. oldal

Mely növényeket és állatokat ismerhettetek meg a szövegből?

Milyen gyógyhatása van a mezei zsályának?

Miért tudja üldözője nehezen észre venni, majd elkapni a mezei nyulat?

Mi jellemzi a hím fácánokat?

Mivel táplálkozik a szövegben említett ragadozó madarunk?

Miért nő meg a pocokkár mennyisége, ha a rókákat kíméletlenül vadásszák?

20 pont

4. J vagy ly? Egészítsétek ki a szavakat!

zsá__a, bo__tor__án, nyá__, bo__tár,
__uhász, var__ú, mátyássza__kó, seregé__,
__égmadár, ö__v, fogo__, erdei fülesbago__

13 pont

5. Szövegalkotás. Írjatok 8-10 mondatos fogalmazást. Képzeljétek Bogáncs helyébe magatokat, mit érezhetett, mire gondolhatott, amikor a tőr rabul ejtette az erdőben? Adjatok címet is a fogalmazásnak!

12 pont

Megoldások:

1. Keresztrejtvény.

a) Olvassátok el a meghatározásokat, majd egészítsétek ki a keresztrejtvényt a megfelelő szavakkal!

						P	U	M	I		
			M			Á	T	É			
	J	A	N	C		S	I				
			V	E		Z	É	R	Ü	R	Ü
V	A	D	K	Ö	R	T	E				
			O	K		O	S				
			T	Ö		R					

Megoldás: pásztor

b) Írjátok meghatározást a megoldásról! (Találkoztatok-e a műben ezzel a kifejezéssel? Ki/mi volt ő?)

A pásztor az a személy, aki az állatokra vigyáz. A juhász is pásztor, aki a juhokra vigyáz. A műben pásztor volt Galamb Máté is. A pásztornak pásztorkutyája is van, az egyik pásztorkutyafajta a pumi.

2. Időrendbe állítás. Mikor történt? Írjátok be a megfelelő helyre a mondatokat!

1.	Bogáncs születése.
2.	Ismerkedés az akollal.
3.	Bogáncs iskolába jár.
4.	Csámpás megismer Bogáncs fogait.

5.	Az öreg Bogáncs temetése.
6.	Jancsi fogorvoshoz megy.
7.	Bogáncs elveszik.

3. Szövegértés. Olvassátok el a szöveget, majd válaszoljatok az olvasmányhoz kapcsolódó kérdésekre!

Mely növényeket és állatokat ismerhettetek meg a szövegből?

Mezei zsálya, orvosi székfű, mezei nyúl, mezei pocok, ürge, fácán, egerészölyv, fogoly.

Milyen gyógyhatása van a mezei zsályának?

A bőr faggyúmirigyeinek működését szabályozza az emésztést javítja, gyulladáscsökkentő hatású.

Miért tudja üldözője nehezen észre venni, majd elkapni a mezei nyulat?

Barnás, terepszínű bundáját a ragadozók nehezen veszik észre, és menekülés közben hirtelen irányváltásra képes, amiért üldözője csak nehezen tudja követni.

Mi jellemzi a hím fácánokat?

A hím állatok tollazata feltűnő és díszes, ami fontos szerepet tölt be a párválasztásban.

Mivel táplálkozik a szövegben említett ragadozó madarunk?

Rágcsálókkal, mint az egér, a pocok, de a nyulat, a rovarokat és a gilisztát is megeszi.

Miért nő meg a pocokkár mennyisége, ha a rókákat kíméletlenül vadásszák?

Ha a rókák száma a vadászatok miatt csökken, nem lesz ellensége a pocoknak, így elszaporodik.

4. J vagy ly? Egészítsétek ki a szavakat!

zsálya, bojtórján, nyáj, bojtár,

juhász, varjú, mátyásszajkó, seregély,

jégmadár, ölyv, fogoly, erdei fülesbagoly

6.3. 3. számú melléklet

Felzet

A pedagógus neve: Balázsi Borbála

Műveltségi területe: magyar nyelv és irodalom

Tantárgy: Magyar irodalom (összevont óra)

Osztály: 6. osztály

Az óra témája: Új ismeretanyag átadása. Olvasmányfeldolgozó óra. (147. oldalig)

Az óra típusa: Új ismeretet feldolgozó óra

Az óra cél- és feladatrendszere:

- A meglévő tudás felelevenítése, új szempontok szerinti rendezése.
- A rendszerező, az összehasonlító és az elemző képesség fejlesztése.
- Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása.
- Kreativitás fejlesztése.
- Társas kapcsolatok, kommunikáció fejlesztése.

Tantárgyi kapcsolatok:

- irodalom: szövegalkotás, szövegértés
- dráma: drámajátékok

Eszközök: papírguriga, lábos, finom étel (felirat), ostor, arcfesték, pipa, gyufa, papucs, kinyomtatott szövegrészletek (jelenet és párbeszéd)

Felhasznált források:

Fekete István: Bogáncs. Móra könyvkiadó, 1957.

Gabnai Katalin: Drámajátékok. Helikon Kiadó, 2008.

Idő-keret	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégiák			Megjegyzés
		Módszerek	Munka-formák	Eszközök	
3 perc	<p><u>I. Szervezési feladatok</u></p> <p>Tanóra előtt pedagógusi felkészülés. Tanórához szükséges felszerelés előkészítése. Szöveggönyvek, párbeszéd nyomtatott formájának előkészítése a pedagógus által. Padok elrendezése, a terem közepén csak székek. Regények előkészítése.</p>	<p>Utasítás Munkáltatás</p>	<p>CSOP</p>		
8 perc	<p><u>II. Motiváció, ráhangolódás</u></p> <p><i>Mire emlékeztet? – drámajáték</i></p> <p>Memória és fantázia fejlesztésére, indítására szolgáló drámajáték. Körben ül az osztály. Az első mondatot a pedagógus adja meg: Engem a juhász a tanyára emlékeztet. Ezután a tőle jobbra ülő gyerek következik, és tovább szövi a mondatot. Engem a tanya a ...(például: családra) emlékeztet.</p>	<p>Közlés</p> <p>Munkáltatás Játék</p>	<p>FOM</p> <p>FOM FOM</p>		<p>Memória és fantázia fejlesztése.</p>

	<p>Ezután jön az ötöle jobbra ülő, és fűzi a gondolatot tovább.</p> <p>Engem a család a ... (vacsorára) emlékeztet.</p> <p>Így haladunk tovább, míg mindenki sorra nem kerül.</p> <p>Ezzel a játékkal feszültséget oldottunk és ráhangolódtunk az előttünk álló másfél órás tanórára.</p>				
2 perc	<p><u>III. Célkitűzés</u></p> <p>A mai dupla magyarórán a regénnyel fogunk továbbra is foglalkozni. A tegnapi napon a könyv első ötödével dolgoztunk, Bogáncs eltűnéséig. A mai napon Bogáncs cirkuszi életét vesszük addig, amíg onnan is eltűnt. Ezt drámás eszközökkel teszünk meg, ezeket már az alsó tagozatból is ismertétek.</p>	Közlés	FOM		
35 maradt	<p><u>IV. Az óra fő része</u></p> <p><i>Mit lehetne? (a történet/cirkusz leírása)</i></p>				

<p>A játékosok körben ülnek, köztük a játékvezető (a tanár). Egy papírgurigát körbe adunk, ami egy varázslatos távcső lesz. Ez a távcső nagyon messzire lát, olyan messzire, hogy látja a cirkuszt és annak lakóit. A játékot a játékvezető kezdi el, bemutatva a feladatot. Ebben a varázslatos távcsőben látom, ahogyan Oszkár, az állatidomár Dzsinnel, a leopárdal foglalkozik és készülnek a következő előadásra. A történet helyszínének, körülményeinek leírása következik minél részletesebben, amelybe bekapcsolódnak a tanulók is.</p> <p><i>Utánzójárás</i></p> <p>Célja a kontextusteremtés, a szereplőkről alkotott elképzélek megbeszélése.</p> <p>Példákat hozunk közösen: hogyan jár a balerina? Hogyan mozog a bohóc? Az idomított tigris? Bogáncs a kocsik között? A bűvész mozdulatai?</p> <p>Ezeket közösen bemutatjuk, utánozzuk az említett szereplőket. A regénytől elvonatkoztatva a cirkuszra, mint közegre koncentrálnak.</p>	<p>Közlés</p> <p>Bemutatás</p> <p>Játék</p> <p>Közlés</p>	<p>FOM</p> <p>FOM</p> <p>FOM</p>	<p>papírguriga</p>	<p>A játék során a képzelőerő, kreativitás, kommunikáció, beszéd-készség, szóbeli szövegalkotás, társak iránti türelem és a tolerancia is fejlődik.</p>
---	---	----------------------------------	--------------------	---

	<p><i>Kié lehet?</i></p> <p>Célja a kontextusépítés, a szereplők és a helyszín elképzelése.</p> <p>Szükséges eszközök a lábos (Bogáncs ebből evett), finom étel (Malvin főztje), ostor (Oszkár, az állatidomár), arcfesték (Dodó, a bohóc), pipa és gyufa (Bogáncs trükkje, amit Dodó tanított neki), papucs (Bogáncs trükkje, amit Dodó tanított neki).</p> <p>A tanulók csoportokba rendeződnek. Minden csoport 2-3 eszközt kiválaszt és megvitatják közösen, hogy melyik eszköz kihez tartozik. Miért? Miből következtek erre? A megoldásaikat a többieknek be kell mutatni, a csoport egyik tagjának meg kell jelenítenie az adott szereplőt a tárgy használata közben. Például: Bogáncs viszi a papucsot Dodónak.</p> <p><i>A Malvin és Dodó egyik párbeszédének kifejező felolvasása</i></p> <p>(1. számú melléklet)</p>	<p>Bemutató</p> <p>Játék</p> <p>Közlés</p> <p>Bemutató</p> <p>Játék</p>	<p>FOM</p> <p>FOM</p> <p>FOM</p> <p>FOM</p> <p>CSOP</p>	<p>lábos, finom étel (felirat), ostor, arcfesték, pipa, gyufa, papucs</p>	<p>A feladat közben fejlődik a társakkal való együttműködés, a téri orientáció, a kommunikációs képességek és a vizuális képességek is.</p>
--	--	---	---	---	---

	<p>Célja a jelenet szövegének kifejező előadása párbeszéd formában.</p> <p>A jelenet nyomtatott szövege a tanulóknál. A feladatot párokban végzik. Minden csoportból két-két pár alakul.</p> <p>Párokból kiosztom a jelenetet. A gyerekeknek párbeszédet fel kell olvasni, ügyelve arra, hogy a hangszín, a hanglejtés, a hangerő megfelelően illeszkedjen a felolvasott rész tartalmához.</p>	<p>Közlés</p> <p>Bemutató</p> <p>Munkáltatás</p>	<p>FOM</p> <p>PM</p> <p>PM</p>	<p>kinyomtatott</p> <p>párbeszéd</p>	<p>1. számú melléklet:</p> <p>párbeszéd</p> <p>Fejlesztendő területek:</p> <p>kommunikációs</p> <p>készségek,</p> <p>kifejezőkészség,</p> <p>szövegértés,</p> <p>együttműködés, tolerancia,</p> <p>beleérző képesség,</p> <p>szókincs, értő-értelmező</p> <p>olvasás</p>
<p>35</p> <p>perc</p>	<p><u>V. Szintetizálás</u></p> <p><i>Stop-játék</i></p> <p>2. számú melléklet: jelenet.</p> <p>A cirkuszi vidám jelenet előadása.</p> <p>A szövegkönyveket kiosztom. Előzetesen megbeszéljük a jelenetet, mi mi után következik.</p>	<p>Közlés</p> <p>Munkáltatás</p>	<p>FOM</p> <p>FOM</p>	<p>szövegkönyvek</p>	<p>2. számú melléklet:</p> <p>jelenet.</p>

	<p>Bárki megállíthatja adott ponton a stop felkiáltással a jelenetet, majd beállva a szereplő testtartásába, onnan folytatja a mozdulatot a történetnek megfelelően.</p> <p>Fejlesztendő területek: megfigyelőképesség, türelem, együttműködés, figyelem- emlékezet, koordinációs képességek.</p> <p><i>Kreatív szövegalkotás közösen</i></p> <p>Bogáncs szemszögéből kell elmesélni azt, mi minden történt vele a cirkusznál, hogyan érezte ott magát, kit ismert meg, hogyan teltek a napjai.</p> <p>Két nagy csoportot alkotunk. Ennek oka, hogy a történetmesélés gördülékenyen menjen. A csoportok tagjai egymás után csak egy-egy mondatot mondhatnak, melyek végül egy szöveggé állnak össze.</p> <p><i>A gumiember</i></p> <p>Célja a lazítás, levezetés</p>	<p>Játék</p> <p>Közlés</p> <p>Munkáltatás</p>	<p>FOM</p> <p>FOM</p> <p>CSOP</p>	<p>Fejlesztendő területek: beszédkésztség, megfigyelőképesség, emlékezet, együttműködés, türelem, tolerancia, kreativitás, szókincs, szövegalkotás</p>
--	--	---	-----------------------------------	--

	<p>Párokban dolgozunk. A párok nem egyezhetnek meg az előző feladatok párjaival. Az osztályból olyan embert kell párnak választani, akivel nem egy csoportban dolgoznak.</p> <p>A pár egyik tagja a gumiember, lefekszik a földre, a másik tag pedig elkezd felpumpálni egy képzeletbeli pumpával a gumiembert. A pumpálás ritmusát a játékvezető (tanító) határozza meg tapssal. Amikor a gumiember megtelt levegővel, társa kihúzza belőle a dugót, majd a gumiember leereszt. Aztán cserélnek a párok tagjai.</p>	<p>Közlés</p> <p>Játék</p>	<p>FOM</p> <p>PM</p>		<p>Fejlesztendő területek: együttműködés, mozgáskoordináció, ügyesség</p>
<p>5 perc</p>	<p><u>VI. Értékelés</u></p> <p>Az osztály egészének értékelése a pedagógus által. Az osztály fegyelmének értékelése. A tanulók önreflexiója. Értékelési szempontok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fegyelem • munkazaj • gyorsaság, idő 	<p>Értékelés</p> <p>Jutalmazás</p>	<p>FOM</p>		

	<ul style="list-style-type: none">• milyen sikerességgel oldották meg a feladatokat?• mindenki részt vett-e?				
--	---	--	--	--	--

Mellékletek:

1. számú melléklet: párbeszéd

– Szervusz, Bogáncs! Van gomba, Dodó?

Bogáncs suta farkával örömet jelzett Malvin érkezése felett, Dodó pedig megmutatta a kosarat.

– Csodás! – kiáltott Malvin, belepillantva a gombás kosárba. – De milyen okos vagy, hogy beárnyékoztad... látod, Dodó, én mindig mondom, hogy úgy van jól minden, ahogy van...

– Hát...

– Ne szólj közbe! Alajos, ez a lajhár, ez a kényúr elzavart aludttejért. Pont aludttej kell a szentemnek, és még örülök, hogy nem osztrigát akart...

– Osztrigáért kicsit messzebb kellett volna menned...

– Mindegy! Talán még azért is elmentem volna, mert szeretem ezt a majmot... de – szóval nem volt aludttej. Az egyik helyen azt mondták: este jöjtek, a másik helyen: reggel jöjtek. Hát mit csináljak, vettem tejfölt. Mérgeesen vettem, és látod, nem érdemes mérgelődni, és azért mondom, hogy úgy van jól, ahogy van, mert Alajos teleszívta volna magát aludttejjel, és nem lett volna tejföl a gombára. Na, nincs igazam?

– Neked mindig igazad van, Malvin.

– És közben az erdészlány is megmenekült, a fene egye meg ezt a hülyeséget az írójával együtt, majd a szemem esett ki a napon, nekimentem a kilométerkőnek is... amíg végre megmenekült szegény.

– Valami könyv?

– Gondolhatod! Remek könyv! De Alajos tévedett, hogy a herceg lőtte el a kötelet. Nyavalyát! A fiatal vadász volt az életmentő, aztán... gondolhatod...

– Gondolom – mondta Dodó.

– Rettentő csinos fiú volt ez a vadász. Majd odaadom a könyvet. Címe: Vámpír a folyosón. De mehetünk is, ha akarsz...

2. számú melléklet: A jelenet.

Szín: a cirkusz porondja. Egy ágy, éjjeliszekevény, szék, távolabb alacsony asztalka. Az asztalon óra, gyufa, pipa, apróságok. Dodó az ágyban fekszik. Dodó inas, libériája a széken.

Bogáncs (bejön).

Dodó (kinyitja szemét, ásít): Szervusz, Bogáncs, már megint reggel van.

Bogáncs (nem szól semmit).

Dodó: A pipámat!

Bogáncs (hozza a pipát).

Dodó: Talán az ujjammal gyújtsak rá? Gyufát!

Bogáncs (elhozza a gyufát).

Dodó (rágyújt).

Báró Oszkár (markáns egyéniség, selyempizsamában, észrevétlenül megjelenik. Arcán bosszús felhő, de egyelőre a háttérben marad. Karját mellén fenyegető mozdulattal összefonja).

Dodó (Bogáncshoz, hatalmas füstfelhőket fújva, maró gúnnyal): Bogáncs, nem tudod: a báró döglük még?

Bogáncs (nem szól).

Dodó (ásít): És nem gondolsz arra, hogy reggeli előtt milyen egészségtelen a dohányzás? Kérlek, szólj Pipincsnek, hozza a reggelit. Eszünk!

Bogáncs (kirohan a porondról, és megjelenik Pipinccsel, aki nagy tálcán egy szelet húst, kenyeret, teát, édességet hoz be. Pipincsen aransujtásos piros libéria van).

Báró Oszkár (fejét csóválja, és láthatólag alig tudja magát türtőztetni).

Pipincs (leteszi a tálcát egy alacsony asztalkára. Mellette Bogáncs).

Báró Oszkár (összefont karokkal előrelép a homályból. Minden szereplőn ijedtség. A báró kíméletlenül mutat a reggelire): Mi ez?

Dodó (szemtelenül, mint aki tudja, hogy úgyis kirúgják): Úgy nézem: reggeli.

Báró Oszkár (érces hangon): Bogáncs, te ezt tűröd? Ki vele!

Dodó (magára húzza a takarót, mert Bogáncs megtámadja, s morogva, ugatva lehúzza róla a takarót, majd megfogja a pizsamanadrág szárát, és kényszeríti Dodót felkelni).

Dodó letérdel Bogáncs előtt): Irgalom!

Báró Oszkár: Pipincs, segíts!

Pipincs (másik oldalról fogja meg Dodó nadrágját, és kivezeti a porondról. Mögöttük megy a báró).

Báró Oszkár: Ki vele, ki vele! {A báró még a függöny mögött is szidja Dodót, őket már nem látják a nézők, míg Bogáncs és Pipincs visszaroහannak, és bekapkodják a reggelit.

Amikor készen vannak, megjelenünk a másik bejáraton Dódéval – kar a karban –, mire Pipincs hóna alá veszi a tálcát, Bogáncs is mellénk áll, mi hárman Pipinccsel meghajolunk, Bogáncs pedig ülve tiszteleg a közönségnek.

6.4. 4. számú melléklet

Felzet

A pedagógus neve: Balácsi Borbála

Műveltségi területe: magyar nyelv és irodalom

Tantárgy: Magyar irodalom

Osztály: 6. osztály

Az óra témája: Olvasmányfeldolgozó óra. (147-279. oldalig)

Az óra típusa: Szintetizáló óra

Az óra cél- és feladatrendszere: A meglévő tudás felelevenítése, új szempontok szerinti rendezése. A rendszerező, az összehasonlító és az elemző képesség fejlesztése. Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása.

Tantárgyi kapcsolatok:

- nyelvten: helyesírás
- irodalom: szövegalkotás, szövegértés
- matematika: ok-okozati összefüggések, logika, síkbeli és térbeli orientáció
- technika és tervezés: lapbook tervezése, anyaghasználat

Eszközök: feladatlap, képek, boríték, tolltartó, ceruza, regény

Felhasznált források:

Fekete István: Bogáncs. Móra könyvkiadó, 1957.

Lapbook – mi az, és mire jó? URL: <https://skillo.hu/lapbook-mi-az-es-mire-jo/> utolsó megtekintés: 2023. 04. 12.

Képek linkjei:

<https://www.flickr.com/photos/sandramac/2269815056>

<https://www.flickr.com/photos/ummrashid/3128343828>

<https://www.flickr.com/photos/madhouseacademy/5220905593>

Idő-keret	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégiák			Megjegyzés
		Módszerek	Munka-formák	Eszközök	
1 perc	<p><u>I. Szervezési feladatok</u></p> <p>Tanórához szükséges felszerelés előkészítése. Technika és rajzdoboz előkészítése. Padok elrendezése csoportmunkához. Regények előkészítése a padokra.</p> <p>Osztály vigyázz! Jelentés.</p>	<p>Utasítás</p> <p>Munkáltatás</p> <p>Utasítás</p>	<p>ÖM</p> <p>CSOP</p> <p>FOM</p>	<p>regények,</p> <p>tolltartó,</p> <p>borítékok,</p> <p>papírlap,</p> <p>színespapír,</p> <p>ceruza, filcek,</p> <p>olló, ragasztó</p>	
8 perc	<p><u>II. Motiváció, ráhangolódás</u></p> <p><i>Ki vagyok én?</i></p> <p>Minden csoport egy-egy borítékot kap. A borítékokban 4-4 szereplő neve található. Minden csoportból egyszerre egy ember húz egy nevet. A többieknek nem mutathatja meg. A feladat az lesz, hogy a szereplő helyébe kell képzelnie magát, és úgy kell bemutatkoznia. Például:</p>	<p>Közlés</p> <p>Munkáltatás</p> <p>Játék</p>	<p>FOM</p> <p>CSOP</p> <p>CSOP</p>	<p>borítékok, benne a nevekkal</p>	<p>Szereplők: Bogánecs, Jancsi, az öreg Iharos, Annuska, Dodó, Malvin, Pipincs, a patikus.</p>

	<p>A Bogáncs nemzetség utolsó fia vagyok én. Elvesztem otthonomból, először egy cirkusznál, majd egy kedves bácsinál találtam menedéket. Sok kalandban volt részem, de végül hazaértem a nyájhoz. <i>(Bogáncs)</i></p> <p>Másik példa: A városban dolgozom, saját üzletem van. Egy nagyon kedves asszony segít nekem a ház körül, de feleségem nincs. Egy öregembernek segítettem azzal, hogy én vigyáztam a kutyájára, de nem figyeltem rá eléggé, így elszökött. <i>(a patikus)</i></p> <p>A csoport feladat kitalálni az adott szereplőt.</p>				
1 perc	<p><u>III. Célkitűzés</u></p> <p>A mai irodalomórán lapbook-ot fogunk készíteni csoportmunka keretein belül.</p>	Közlés	FOM		
22 perc	<p><u>IV. Az óra fő része</u></p> <p>A lapbook jellemzőinek megbeszélése.</p> <p>A lapbook lényegében egy album, amit tanulási eszközként a tanuló maga készít el. A hazai pedagógiai csoportokban sokszor találkozni</p>	Közlés	FOM		<p>1-3. számú melléklet: lapbook minták</p> <p>Fejlesztendő területek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • finommotorika

<p>lapbook-okkal, olyan óratervekkel, ahol a diákok lapbook-ot készítenek.</p> <p>A lapbookon jelenjen meg írott vagy rajzolt formában:</p> <ul style="list-style-type: none">• a könyv címe és szerzője• adatok a szerzőről• a könyv fontosabb szereplői• a könyv fontos mozzanatai (például: otthon, a cirkusz, az öreg Iharos, stb.)• helyszínek• kedvenc jelenetek• kedvenc szereplők <p>A lapbook igényesen megszerkesztett és elrendezett legyen. A szöveg rajta olvasható mind méretben, mind a kézírása szempontjából.</p>	<p>Közlés</p> <p>Munkáltatás</p>	<p>CSOP</p> <p>CSOP</p>	<p>papírlap, színespapír, ceruza, filcek, olló, ragasztó</p>	<ul style="list-style-type: none">• térbeli tájékozódás• kreativitás• tudás elmélyülése, tudatosítás• tanultak rendszerbe foglalása• kommunikációs készség• együttműködés a társakkal• esztétikai érzék• helyesírás• szövegalkotás <p>Felhasznált eszközök: papírlap, színespapír, ceruza, filcek, olló és ragasztó.</p>
--	---	--	--	--

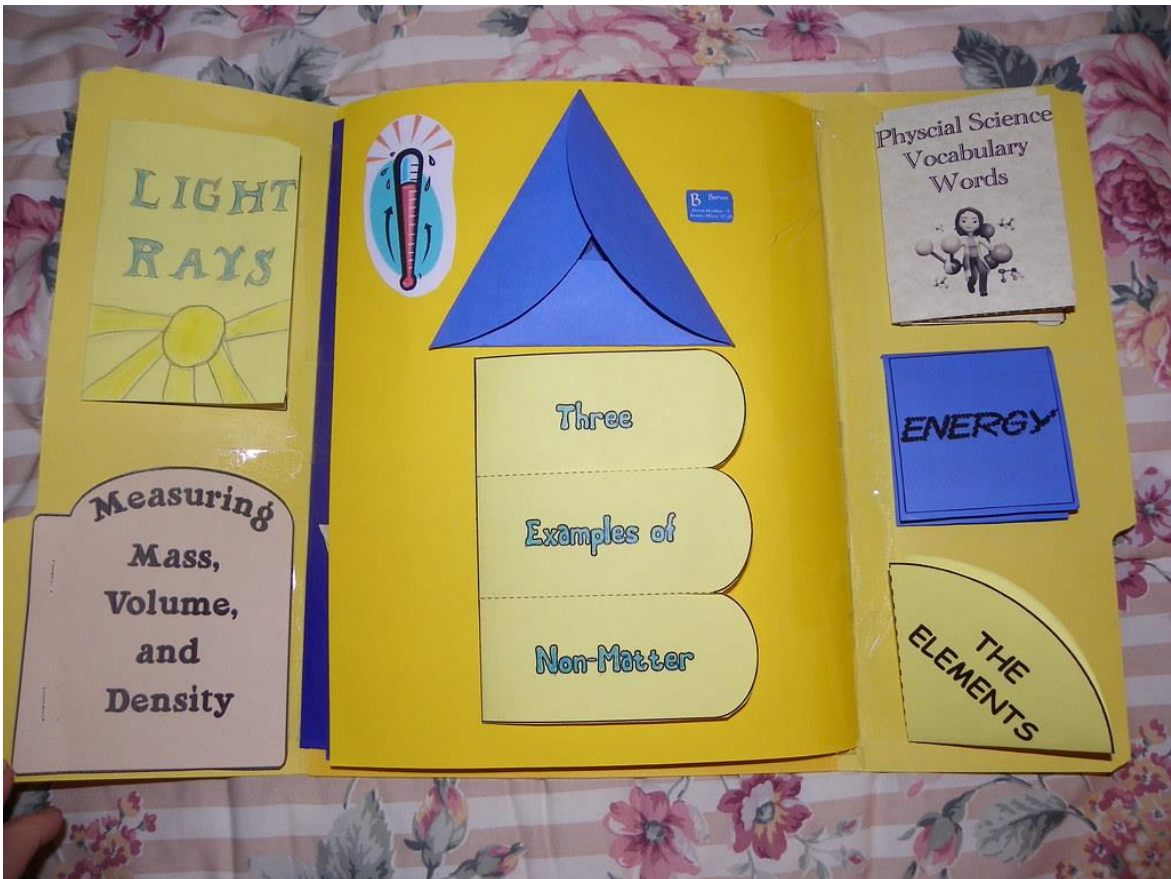
10 perc	<p><u>V. Szintetizálás</u></p> <p>Az elkészült lapbook-ok bemutatása a többi csoportnak.</p> <p>Csoportokból egy ember bemutatja az alkotás menetét, minőségét. Milyen mértékben sikerült megjeleníteni a felsorolt szempontokat? A csoportmunka gördülékenyen zajlott? A feladat megoldása sikeres volt-e?</p>	Bemutató Ellenőrzés	CSOP CSOP	elkészült lapbook-ok	
3 perc	<p><u>VI. Értékelés</u></p> <p>Az osztály egészének értékelése a pedagógus által. Az osztály fegyelmeinek értékelése.</p> <p>A csoportok önreflexiója, a csoportok értékelése egymás által.</p> <p>Értékelési szempontok:</p> <ul style="list-style-type: none"> • fegyelem • munkazaj • gyorsaság, idő 	Értékelés Jutalmazás Magyarázat	CSOP FOM		

	<ul style="list-style-type: none">• milyen sikerességgel oldották meg a feladatokat?• mindenki részt vett-e a csoportmunkában?• aki nem vett részt a munkában, őt hogyan lehetne motiválni?				
--	---	--	--	--	--

Mellékletek:

1-3. számú melléklet:

Lapbook minták:

6.5.5. számú melléklet

Felzet

A pedagógus neve: Balázsi Borbála

Műveltségi területe: magyar nyelv és irodalom

Tantárgy: Magyar nyelvtan

Osztály: 6. osztály

Az óra témája: Újságot írunk!

Az óra típusa: Új ismeretet átadó óra

Az óra cél- és feladatrendszere: A meglévő tudás felelevenítése, új szempontok szerinti rendezése. A rendszerező, az összehasonlító és az elemző képesség fejlesztése. Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása. A tanóra fejlesztendő területei: szókincsbővítés, szóbeli kifejezőképesség fejlesztése, kommunikáció fejlesztése, szóbeli szövegalkotás képessége, kulcsszókeresés képessége, anyanyelvi kommunikáció, olvasáskészség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség, vizuális és verbális emlékezet, példakeresés képessége, következtetés képessége, hibajavítás képessége. A nevelési feladatok közé tartozik a tanórán az együttműködésre való nevelés, a koncentrációs képességre nevelés, gondolkodási műveletek elvégzése, a társakra való odafigyelés, egymás meghallgatása és a társak előtti megnyilatkozás, gondolatok kifejezése

Tantárgyi kapcsolatok:

- irodalom: szövegalkotás, szövegértés
- matematika: síkbeli és térbeli orientáció
- technika és tervezés: tervezés, anyaghasználat
- vizuális kultúra: esztétika

Eszközök: tolltartó, tankönyv, lap, füzet, toll

Felhasznált források:

Oktatási Hivatal: Magyar nyelv tankönyv a 6. évfolyam számára, 2021. 13-14. p.

Idő-keret	Az óra menete	Nevelési-oktatási stratégiák			Megjegyzés
		Módszerek	Munkaformák	Eszközök	
2 perc	<p><u>I. Szervezési feladatok</u></p> <p>Tanórához szükséges felszerelés előkészítése. Padok elrendezése csoportmunkához. Csoportokba rendeződés. Regények előkészítése a padokra.</p> <p>Osztály vigyázz! Jelentés.</p>	<p>Utasítás</p> <p>Munkáltatás</p> <p>Utasítás</p>	<p>ÖM</p> <p>CSOP</p> <p>FOM</p>	<p>tankönyv,</p> <p>munkafüzet,</p> <p>füzet,</p> <p>tolltartó</p>	
5 perc	<p><u>II. Motiváció, ráhangolódás</u></p> <p><i>Mi rejt a kezem?</i></p> <p>A tanulók a helyükön ülnek. A pedagógus a kezében egy tollat rejt el. A toll fogja szimbolizálni a tanóra témáját: az újságírást.</p> <p>Egyszerű kérdést tesz fel: vajon mi van a kezemben? A diákok feladata, hogy kitalálják a tárgyat.</p> <p>Meghatározzuk, hogy mindenkinek 2-2 találata lehet.</p>	<p>Játék</p>	<p>FOM</p>	<p>toll</p>	
3 perc	<p><u>III. Célkitűzés</u></p>				

	<p>Az előző feladat megoldása a toll volt. Ez vajon melyik „mesterséghez kapcsolódik?”</p> <p>Az újságírássra próbálom rávezetni őket. Ha nem sikerül a jó választ megközelíteni, segítő kérdéseket teszek fel:</p> <p>Mit írnak tollal? A szöveget. Hol olvashatunk szövegeket? Könyvekben, újságokban. Ki ír az újságokba? Az újságíró.</p> <p>Ezen az órán mi is újságot fogunk szerkeszteni, cikket fogtok írni csoportmunkában.</p>	<p>Kérdés-felelet</p> <p>Közlés</p>	<p>CSOP</p> <p>FOM</p>	<p>toll</p>	
<p>20 perc</p>	<p><u>IV. Az óra fő része</u></p> <p>Tankönyv 13. oldalán lévő szöveg elolvasása.</p> <p>A feladat: iskolaújságba írni egy cikket a Bogánecsprojekthétről.</p> <p>Feladatok a csoportban:</p> <ul style="list-style-type: none"> • aki lejegyzí a cikket (olvasható kézírás) • többiek: cím, téma, szöveg alkotása <p>Találják ki először is a csoportok a cikk címét!</p> <p>Ki az olvasóközönség?</p>	<p>Utasítás</p> <p>Munkáltatás</p> <p>Kérdés-felelet</p>	<p>CSOP</p> <p>CSOP</p>	<p>tankönyv</p> <p>lap, füzet, tolltartó</p>	<p>1. számú melléklet: tankönyv 13. oldala</p> <p>feladat a 2. számú melléklet alapján: tankönyv 14. oldala</p>

	<p>A többi diák, tanárok, szülők. Főleg a többi diák a célcsoport.</p> <p>Ebből következik a stílus maga. Lehet könnyedebb, közvetlenebb stílusban írt a szöveg. Lehet benne képként rajz (vagy annak a helye).</p> <p>A csoportok az óra folyamán önállóan kezdenek dolgozni. A pedagógus folyamatosan monitorizál és segítséget nyújt.</p>	Munkáltatás	CSOP		
10 perc	<p><u>V. Szintetizálás</u></p> <p>Az elkészült cikkek bemutatása a csoportoknak.</p> <p><i>Levezető játék</i></p> <p>A gyerekek a tanteremben körbejárnak, össze-vissza. Az utasítás hallatán párt keresnek maguknak. Minden utasítás után más párt kell találniuk.</p> <p>Például:</p> <p>Keress magadnak egy tapspárt!</p> <p>Ekkor keresnek egy párt, akivel tapssal köszöntik egymást. Ezután tovább sétálnak.</p>	<p>Ellenőrzés</p> <p>Értékelés</p> <p>Játék</p>	<p>CSOP</p> <p>CSOP</p> <p>FOM</p>	<p>elkészült</p> <p>cikkek</p>	

	<p>Keress magadnak egy kisujjpárt!</p> <p>Keresnek egy új párt, akivel a kisujjukat összeakasztva köszönnek.</p> <p>Keress magadnak egy ölelőpárt!</p> <p>Ezt a pártjuktat öleléssel köszöntik.</p> <p>A játék végén a tanulók visszaülnek a helyükre, a csoportjukhoz.</p>				
5 perc	<p><u>VI. Értékelés</u></p> <p>A levezető játék után a csoportok értékelik a tanórán nyújtott teljesítményüket. A legügyesebb cikket író csoport kapja a legtöbb pontot. A pontozáskor figyelembe vesszük a kreativitást, a csapatmunkát, a feladat előtt megbeszélte szempontok figyelembevételét.</p>	Értékelés	CSOP		
		Jutalmazás	CSOP		

Mellékletek:

1. számú melléklet:

SZÓRÓL SZÓRA 1.

ÚJSÁGOT ÍRUNK!

Elég nagy csönd lett, amikor Éva néni közölte, hogy idén újságot fogunk írni. Osztályújságot, tette hozzá, mert az iskolaiújságot csak nyolcadikban fogjuk mi szerkeszteni. És hogy tekintsük főpróbának, edzésnek. A legjobb cikkek pedig bekerülhetnek majd az igaziba is. Először nem nagyon érdekelt a dolog, talán mert mi otthon inkább tévét nézünk. De amikor Laura kijelentette, hogy akkor ő lesz a főszerkesztő, gyorsan rávágtam, hogy azért várjunk egy kicsit. Szerencsére Éva néni is így gondolta, és a szerkesztőségben zajló munkáról kezdett beszélni. A fontosabb feladatokat le is írtam.

Ahogy elkezdtük elosztani a teendőket, kiderült, hogy mind újságírók leszünk, mert mindenkinek írni kell majd cikkeket az év folyamán. Mivel közösen döntjük el, hogy a megírt szövegek közül mi kerülhet bele a lapba, úgy tűnik, ennek az újságnak öt főszerkesztője lesz. Azt hittük, hogy Laura emiatt dühös lesz majd, de közben rájött, hogy ő igazából tördelő szeretett volna lenni. Már régóta szerkeszt mindenfélét, ő készíti a szórólaponkat a tesója óvodájának, és a túraszakkör plakátjait is ő tervezi. Ebben egyikünk sem lehet nála jobb, ezt tehát ráhagytuk. Lili kérte, hogy készítsünk egy kézműves számot is, amit ő fog majd összeállítani, kézzel írt cikkeket, kivágott és felragasztott képekkel. Szóval lett mindjárt két tördelőszerkesztőnk is, egy „kézi” és egy „gépi”. Mi Lórával a képeket vállaltuk, én azért, mert szeretek fotózni, Lóri pedig azért, mert szeret velem együtt csinálni mindent.

Végül eldöntöttük az újság címét is: **SZÓRÓL SZÓRA** lett. Ezen kivételesen nem vitakoztunk, mert mindenkinek tetszett, még ha mindenki mást és mást értett is rajta. Laura szerint szóról szóra haladva, vagyis lépésről lépésre tanuljuk meg, hogy is kell ezt csinálni. Szerintem olyan klassz lesz az újság, hogy azt szóról szóra be kell majd vágni, mint a verseket. Lóri szerint minden, ami bekerül az újságba, szóról szóra úgy lesz igaz, ahogy leírjuk. Lilinek pedig egyszerűen tetszett a hangzása, és amíg a megbeszélés tartott, meg is rajzolta a főcímet.

2. számú melléklet:

1. Alakítsatok ti is szerkesztőséget! Döntsetek el, hogy kézzel vagy számítógépen szerkesztitek meg a lapot! Osszátok el a feladatokat Leviek csapatához hasonlóan!

2. Találjátok ki az újság címét, és tervezzétek meg a főcímet Lili példáját követve!

A sajtótermékekkel ismerkedve hasonlítsátok össze egy napilap, egy hetilap és egy folyóirat olvasóközönségét, témáját, valamint a képes és szöveges tartalmak arányát! A jövő órán a saját újságotokat tervezitek majd meg, de ehhez előbb egy kis gyűjtőmunkára lesz szükség.

3. A közönség adott, hiszen saját osztálytársaitoknak írtok. Gyűjtsetek a **célcsoportot** érdeklő témákat, szöveges és képes anyagokat! Vágjátok ki a szerintetek érdekes képeket és cikkeket, vagy nyomtassátok ki, ha elektronikus újságban olvastátok! Hozzátok magatokkal a következő újságíró órára, és hasonlítsátok össze a többiek által gyűjtött anyaggal!

4. Készítsetek öt elemből álló címlistát a következő alkalomra! Olyan valós, általatos csakugyan olvasott címekeket soroljatok fel, amelyek felkeltették az érdeklődésedet! Olvassátok el a cikkeket is, és készítsetek róluk két sorban tartalmi összefoglalót! Végül jegyezzétek fel, a cikk maga tetszett-e annyira, mint a cím!

6.6. 6. számú melléklet

Kedves Gyerekek!

Örömmel hallom, hogy már elolvastátok az idei házi olvasmányt, a Bogáncsot. Ennek gyakorlásaként hoztam nektek egy kvízt, de ez egy különleges játék! Ez a kvíz egy Legyen Ön is milliómoshoz hasonló feladat lesz, de a címe más:

Legyél Te Bogáncs legjobb barátja!

A játékban csoportokban kell dolgoznotok. A kérdéseket a táblán látjátok, de a játékvezető fogja felolvasni. Négy választási lehetőségetek van, ezek közül kell a jó választ megjelölni. Ha a tagok megegyeztek, mely válasz a helyes, a szóvivő megnyomja a csengőt, ezzel jelzi, hogy a csapata készen áll.

*Ahogy a játékban is, itt is kaptok segítséget. Az alábbiak állnak rendelkezésetekre: **felezés és telefonos segítségkérés**. Az előbbi egyértelmű, itt két választási lehetőséggel kevesebbet kínál majd a játékvezető nektek, a telefonos segítségkéréskor pedig a jó válaszra utaló mondattal segít benneteket. Minden csoport kap ezekből a segítségekből. Mindenkinek egy-egy segítsége van csak, úgyhogy jól gondoljátok meg, hogy melyik kérdésnél használjátok fel!*

Az alábbi táblázatban látjátok, hogy a helyes válaszaitok száma mennyit ér: vagyis, melyik szereplőnek feleltetek meg. Vajon ki ismer engem a legjobban?

Jó szórakozást kívánok minden Bogáncsismerő tanulónak!

Üdvözlettel:

Bogáncs

15	Galamb Máté
14	Jancsi
13	Dodó
12	Iharos
11	A patikus
10	Oszkár
9	Malvin
8	Annus
7	Az őrmester
6	Az öreg Bogáncs
5	Mariska
4	Rozália
3	Pipincs
2	Csámpás
1	A vezérürü

1	2	3	4	5	6	7	8	9	1 0	1 1	1 2	1 3	1 4	1 5

1. Miért nem volt ott Jancsi, amikor Bogács eltűnt?

A: Elaludt.

B: A városban volt a patikusnál.

C: Fogat húzatott.

D: Csámpással foglalatzkodott.

2. Milyen színű és fajtájú kutya volt Bogács?

A: Szürke pumi.

B: Fekete puli.

A: Fekete pumi.

A: Fehér pumi.

3. Ki volt Dzsinn?

A: Kismajom.

B: Tigris.

C: Oroszlán.

D: Póniló.

4. Kinek a felesége volt Malvin?

A: Taddeuszé.

B: Dodóé.

C: Alajosé.

D: Oszáré.

5. Mit NEM vitt oda Bogáncs, ha kérték tőle?

A: Gyufát.

B: Papucsot.

C: Táskát.

D: Pipát.

6. Ki lopta el Bogáncsot a cirkuszból?

A: Egy juhász.

B: Egy rabló.

C: Galamb Máté.

D: A patikus.

7. Kivel találkozott a tónál Bogáncs?

A: Lajossal.

B: A patikussal.

C: Az öreg Iharossal.

D: Annussal.

8. Mitől pusztult el Bodri?

A: Már öreg volt.

B: Mérgezett tepertőt evett.

C: Leütötték a rablók.

D: Mérgezett szalonnát evett.

9. Hogy hívták az orvost?

A: Gáspár.

B: Géza.

C: Máté.

D: Péter.

10. Ki NEM volt a patikus szomszédja?

A: Mirci.

B: Dáma.

C: Az erdőmester.

D: Rozália.

11. Hogyan hívták akkoriban a kőműveseket?

A: Fecskéknek.

B: Pintyeknek.

C: Gólyáknak.

D: Kacsáknak.

12. Mit halott egy éjszaka Bogáncs a patikus udvarán?

A: A kolompot.

B: Más kutyákat.

C: Rozáliát.

D: Dámát.

13. Ki örökölte meg Iharos akarata szerint Bogáncsot?

A: Annus és Lajos.

B: Az őrmester.

C: A patikus.

D: Géza, az orvos.

14. Hova indult Malvin, amikor újra találkozott Bogánccsal?

A: Az erdőbe gombát szedni.

B: A városba.

C: A piacra.

D: Gyakorolni.

15. Mit mondott az öreg Galamb, hogyan találta meg Bogáncsot?

A: „Nem én találtam meg, hanem ű talált meg engem.”

B: „Kalappal a szájában a kocsmában, kéregetett.”

C: „Mégiscsak megszökött.”

D: „Űgyis elrontották már...meg úgyse adták volna.”

A helyes válaszok:

1:C, 2:A, 3:B, 4:C, 5:C, 6:A, 7:C, 8:B, 9:B, 10:D, 11:A, 12:A, 13:C, 14:C, 15:A

6.7. 7. számú melléklet

Felzet

A pedagógus neve: Balázsi Borbála

Műveltségi területe: magyar nyelv és irodalom

Tantárgy: Magyar irodalom

Osztály: 6. osztály

Az óra témája: Levélírás

Az óra típusa: Új ismeretet átadó óra

Az óra cél- és feladatrendszere: A meglévő tudás felelevenítése, új szempontok szerinti rendezése. A rendszerező, az összehasonlító és az elemző képesség fejlesztése. Személyes vélemény megfogalmazása a szövegekben felvetett problémákról, azok személyes élethelyzethez kapcsolása. A tanóra fejlesztendő területei: szókincsbővítés, szóbeli kifejezőképesség fejlesztése, kommunikáció fejlesztése, szóbeli szövegalkotás képessége, kulcsszókeresés képessége, anyanyelvi kommunikáció, olvasáskészség, szövegértési képesség, helyesírási képesség, íráskészség, vizuális és verbális emlékezet, példakeresés képessége, következtetés képessége, hibajavítás képessége. A nevelési feladatok közé tartozik a tanórán az együttműködésre való nevelés, a koncentrációs képességre nevelés, gondolkodási műveletek elvégzése, a társakra való odafigyelés, egymás meghallgatása és a társak előtti megnyilatkozás, gondolatok kifejezése

Tantárgyi kapcsolatok:

- nyelvtan: helyesírás
- történelem: életrajzok

Eszközök: tolltartó, Petőfi Sándor levele Arany Jánoshoz, lap, füzet, toll

Felhasznált források:

Oktatási Hivatal: Magyar nyelv tankönyv a 6. évfolyam számára, 2021. 13-14. p.

Eszterházy Károly Egyetem Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet: Fogalmazás tankönyv a 4. évfolyam számára. Eszterházy Károly Egyetem, 2018. 28-29. p.

Szerző nélkül: Drámajáték előkészítő foglalkozások. URL: <http://szavaiistvan.hu/wp-content/uploads/2020/02/j%C3%A1t%C3%A9kgy%C5%B1tem%C3%A9ny.pdf> utolsó megtekintés: 2023. 04. 15.

Oktatási Hivatal: Irodalom tankönyv 6. 62-63. p.

Idő-keret	Az óra menete	Nevelési-oktatás stratégiák			Megjegyzés
		Módszerek	Munka-formák	Eszközök	
1 perc	<p><u>I. Szervezési feladatok</u></p> <p>Tanórához szükséges felszerelés előkészítése. Padok elrendezése csoportmunkához. Csoportokba rendeződés. Regények előkészítése a padokra.</p> <p>Osztály vigyázz! Jelentés.</p>	<p>Utasítás</p> <p>Munkáltatás</p> <p>Utasítás</p>	<p>ÖM</p> <p>CSOP</p> <p>FOM</p>	<p>tankönyv,</p> <p>munkafüzet,</p> <p>füzet,</p> <p>tolttartó</p>	
8 perc	<p><u>II. Motiváció</u></p> <p><i>Postásjáték</i></p> <p>A tanulók körben állnak. Egyikük a kör közepén áll, ő a figyelő. A többiek közül valaki azt mondja: Küldöm a levelem Xy-nak. A levél egy kézzsoritás. Ezt a küldő óvatosan indítja és adja át egyik szomszédjának. A kézfogás a kör bármelyik irányába terjedhet. A figyelő feladata, hogy elkapja a levelet. Ha valahol meglátja a kézzsoritást, az áll be középre, aki épp átadta a levelet.</p>	<p>Közlés</p> <p>Játék</p>	<p>FOM</p> <p>FOM</p>		

	Ha a címzett megkapta, bejelenti: megkaptam. A következők körben tőle indul a kézszerítés.				
1 perc	<u>III. Célkitűzés</u> A mai óra témája a levél. Ti fogtok levelet írni Bogáncs nevében. Csoportmunkában dolgoztok majd.	Közlés	FOM		
20 perc	<u>IV. Az óra fő része</u> A tanulók elfoglalják csoportokban a helyüket. A padokon egy-egy szöveget találtok. (1. számú melléklet). Ezt a levelet Petőfi Sándor írta Arany Jánosnak. Emlékeztek, mikor leveleztek ők? Mi okból kifolyólag kezdődött ez a levelezés? A tanulók felidéznek a Toldi előtt, Arany életrajzánál tanultakat, miszerint Petőfi Sándor a Toldit olvasván döntött úgy, hogy megírja Arany Jánosnak elismerő szavait a mű kapcsán.	Kérdés-felelet Kérdés-felelet	FOM CSOP	kinyomtatott szöveg	1.számú melléklet: Petőfi Sándor levele Arany Jánosnak (részlet)

<p>A levélírás mely szabályait fedezitek fel Petőfi Sándor írásában?</p> <p>A tanulók a füzetekben jegyzik le a megbeszéléteket. (ab invisis: ismeretlenül)</p> <p>Megszólítás: <i>Üdvözlöm Önt!</i></p> <p>Bevezetés: a levélírás oka. <i>Ma olvastam Toldi-t, ma írtam e verset, s még ma el is küldöm.</i></p> <p>Tárgyalás: a közlendők megfogalmazása. <i>...hamarabb akarom Önnek tudtára adni azon meglepetést, azon örömet, azon elragadtatást, melyet műve költött bennem...</i></p> <p>Befejezés: búcsúzás, elköszönés. <i>Isten Önnel, Isten Önnel.</i></p> <p>Aláírás <i>Ab invisis őszinte barátja Petőfi Sándor</i></p> <p>Keltezés <i>Pest, február 4. 1847.</i></p> <p>Ezzel együtt a levél formai és tartalmi követelményeinek felidézése (4. osztályos tananyag, fogalmazás).</p> <p><i>„A levél mindig megszólítással kezdődik. Bevezetésre, tárgyalásra és befejezésre tagoljuk. Az egyes részeket</i></p>	<p>Kérdés-felelet</p> <p>Munkáltatás</p> <p>Közlés</p>	<p>CSOP</p> <p>CSOP</p> <p>FOM</p>	<p>füzet, tolltartó</p>	<p>2. számú melléklet</p>
--	--	------------------------------------	-----------------------------	---------------------------

<p><i>bekezdésekkel jelöljük. A levél végére az aláírás és a keltezés kerül.</i></p> <p><i>A megszólítás mindig a levél a címzettjének szól. A levél végi aláírás pedig a levél írójától, a feladótól származik. A keltezés tartalmazza a levél keletkezésének helyét és időpontját.”</i></p> <p>Az óra feladata, hogy a megbeszélte formai és tartalmi követelmények alapján egy levelet írjanak a csoportok. A levelet Bogács nevében kell megírni. A levelet az édesanyjának kell címezni, aki, habár a mű végére már nem él, mégis neki küldi a levelet Bogács.</p> <p>A levél tárgyalása 10-15 mondatból álljon. A témája az legyen, ki mindenkiel találkozott Bogács a kalandja során, esetleg mit tanult, hol járt, hogyan érezte magát.</p> <p>Az alábbi fontos eseményeknek meg kell jelenniük:</p> <ul style="list-style-type: none"> • A tör • Dodó és a cirkusz • A juhász, aki ellopta Bogácsot • Az út, amíg megtalálta az öreg Iharost 	<p>Közlés</p> <p>Közlés</p>	<p>CSOP</p> <p>CSOP</p>		
---	-----------------------------	-------------------------	--	--

<ul style="list-style-type: none"> • Az élet Iharossal • A rablók • A patikusnál • Újra Dodóval • Vissza haza <p>A csoportok a levél véglegesítése előtt egy vázlatot írnak. A kész műveket egy tiszta papírra vezeti fel, amelyek a délutáni kiállításban részt vesznek majd.</p> <p>Példa: Megszólítás: <i>Kedves Édesanyám! Kedves Anya!</i> Bevezetés: a levélírás oka. <i>Nagy kalandban volt részem...</i> Tárgyalás: a közlendők megfogalmazása. <i>a kaland állomásai</i> Befejezés: búcsúzás, elköszönés. <i>Nagyon hiányzol! Bárcsak itt lennél velem.</i> Aláírás <i>Bogáncs</i> Keltezés <i>fiktív dátum (a könyv keletkezése alapján)</i></p>	<p>Munkáztatás</p> <p>Munkáztatás</p>	<p>CSOP</p> <p>CSOP</p>	<p>füzet, tolltartó, lap</p>	
---	---------------------------------------	-------------------------	----------------------------------	--

13 perc	<p><u>V. Szintetizálás</u></p> <p>A csoportok az elkészült leveleket felolvassák egymásnak. A csoportok a saját és a többi csoport leveleit értékelik az alábbi szempontok alapján:</p> <ul style="list-style-type: none"> • levél írásának szabályai • tartalmi szempontok • a regény cselekménye valósan jelenik meg • kreatív, izgalmas-e szöveg 	Munkáltatás Ellenőrzés Értékelés	CSOP CSOP CSOP	elkészült levelek	
3 perc	<p><u>VI. Értékelés</u></p> <p>A csoportok órán nyújtott teljesítményének értékelése a pedagógus által.</p> <p>A csoportok pontozása.</p> <p>A csoporttagok által a saját csoportmunka értékelése.</p> <p>A tanulók önreflexiója. Fejlődési lehetőségek.</p>	Közlés Értékelés Jutalmazás	FOM CSOP CSOP		

Mellékletek:

1. számú melléklet: Petőfi Sándor levele Arany Jánosnak (részlet)

Pest, február 4. 1847.

Üdvezlem Önt! Ma olvastam Toldi-t, ma írtam e verset, s még ma el is küldöm. Az „Életképek”-ben ki fog ugyan jőni, de én minél hamarabb akarom Önnek tudtára adni azon meglepetést, azon örömet, azon elragadtatást, melyet műve költött bennem. Hiába, a népköltészet az igazi költészet. Legyünk rajta, hogy ezt tegyük uralkodóvá! Ha a nép uralkodni fog a költészetben, közel áll ahhoz, hogy a politikában is uralkodjék, s ez a század föladata, ezt kivívni célja minden nemes kebelnek, ki megsokallta már látni, mint martírkodnak milliók, hogy egypár ezren henyélhessenek és élvezzenek. Égbe a népet, pokolba az aristokrátiát!

Írjon Ön nekem, ha nem fogja restelni; írjon magáról, akármit, mindent, hány éves, nőtlen-e vagy házas, szőke-e vagy barna, magas-e vagy alacsony ... minden érdekelni fog. Isten Önnel, Isten Önnel. Ab invisis őszinte barátja

Petőfi Sándor

2. számú melléklet: Eszterházy Károly Egyetem Oktatáskutató és Fejlesztő Intézet: Fogalmazás tankönyv a 4. évfolyam számára. Eszterházy Károly Egyetem, 2018. 29. p. 3. feladata

A levél mindig megszólítással kezdődik. Bevezetésre, tárgyalásra és befejezésre tagoljuk. Az egyes részeket bekezdésekkel jelöljük. A levél végére az aláírás és a keltezés kerül. A megszólítás mindig a levél a címzettjének szól. A levél végi aláírás pedig a levél írójától, a feladótól származik. A keltezés tartalmazza a levél keletkezésének helyét és időpontját.

6.8. Nyilatkozat

Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem
Kaposvári Campus
Cím: 7400 Kaposvár, Guba S. u. 40.
Tel.: +36-82/505-800
Honlap: <https://uni-mate.hu>

5. sz. függelék – Hallgatói és konzulensi nyilatkozat minta

NYILATKOZAT

Alulírott BALÁZSI BORBÁLA, a Magyar Agrár- és Élettudományi Egyetem, KAPOSVÁR Campus, TANÍTÓ szak nappali/levelező* tagozat végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a dolgozat saját munkám, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmat korrekt módon, a jogi és etikai szabályok betartásával kezeltem. Hozzájárulok ahhoz, hogy Záródolgozatom/Szakedolgozatom/Diplomadolgozatom egyoldalas összefoglalója felkerüljön az Egyetem honlapjára és hogy a digitális verzióban (pdf formátumban) leadott dolgozatom elérhető legyen a témát vezető Tanszéken/Intézetben, illetve az Egyetem központi nyilvántartásában, a jogi és etikai szabályok teljes körű betartása mellett.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023. év április hó 27. nap

Hallgató

NYILATKOZAT

A dolgozat készítőjének konzulense nyilatkozom arról, hogy a Záródolgozatot/Szakedolgozatot/Diplomadolgozatot áttekintettem, a hallgatót az irodalmi források korrekt kezelésének követelményeiről, jogi és etikai szabályairól tájékoztattam.

A Záródolgozatot/Szakedolgozatot/Diplomadolgozatot záróvizsgán történő védelemre javaslo-
lom / nem javaslom*.

A dolgozat állam- vagy szolgálati titkot tartalmaz: igen nem*

Kelt: 2023. év április hó 27. nap

Belső konzulens

*Kérjük a megfelelőt aláhúzni!